

4

Syntaks

Den grunnleggende setningsbygninga i kvensk er framstilt i avsnitt 2.4 ovafor. I dette kapitlet skal vi ta for oss hvordan ledd kombineres til setninger. Vi ser på hvilke setningstyper som fins i kvensk, og hvilken bøyingsform de ulike ledda har i de ulike setningstypene.

4.1 Setninger og setningstyper

Med SETNING meiner vi her en konstruksjon som har et finitt verb som kjerne. For eksempel danner utsagna *Met lähdemä aikamatkale* ('Vi drar på tidsreise') og *Nilla antoi preivin kuninkhaale* ('Nils ga brevet til kongen') begge to hver si setning. I begge er det ett finitt verb, det vil si et verb med personbøyning. I den første setninga er det *lähdemä*, og i den andre *antoi*.

Setninger kan også bestå av to eller flere setninger som er satt sammen til ei større enhet. To eksempler på slike KOMPLEKSE SETNINGER er (1) *Met lähdemä aikamatkale ja tulema heti takaisin* ('Vi drar på tidsreise og kommer snart tilbake') og (2) *Nilla sanoi emänälle, ette hän oon kauheen vaipunu* ('Nils sa til kona at han var fryktelig trøtt'). Begge inneholder to setninger. Men de skiller seg fra hverandre ved at den komplekse setninga (1) er satt sammen av to SIDEORDNA SETNINGER på samme nivå: Begge er HOVEDSETNINGER. I den komplekse setninga (2) er den første delsetninga ei hovedsetning, og den andre er ei LEDDSETNING, som blir styrt av hovedsetninga (1). Ei setning som styrer ei anna setning på denne måten, kaller vi for OVERORDNA SETNING eller OVERSETNING.

Leddsetninger kan også stå parallelt til hverandre. For eksempel er det to *fordi*-setninger i den komplekse setninga *Mie en tahdo lähteet koulhuun, ko mie olen kippee ja ko ei Liisakhaan lähde* ('Jeg vil ikke gå på skolen, fordi jeg er sjuk, og fordi Lisa heller ikke går'), som begge er leddsetninger styrt av

oversetninga *Mie en tahdo lähteet koulhuun*, og de er parallelle i forhold til hverandre. Men ei leddsetning kan også inneholde ei anna leddsetning, som for eksempel i den komplekse setninga *Mie en pölkkaa hukkaa, ko mie en usko, ette se oon vaaralinen* ('Jeg er ikke redd for ulv, for jeg tror ikke at den er farlig'). Her er leddsetninga *ko mie en usko* oversetninga til leddsetninga *ette se oon vaaralinen*.

Verbalet er det mest sentrale og styrende elementet i enhver setning. Det knytter til seg andre obligatoriske ledd eller UTFYLLINGER, og det er subjekt, objekt, predikativ og adverbial. Basert på hvor mange utfyllinger et verbal tar, skiller vi mellom NULLVERDIGE, ENVERDIGE, TOVERDIGE og TREVERDIGE verb. Vi kaller denne egenskapen for VALENSEN til verbet.

- ◆ Nullverdige verb er ofte verb som uttrykker ulike typer værphenomen, såkalte værverb, for eksempel *sattaa* ('regne'), *tuula* ('blåse') og *tuiskuut* ('fyke'). Verbformer som *Sattaa* ('Det regner'), *Tuulee* ('Det blåser') og *Tuiskuu* ('Det fyker') danner med andre ord fullstendige setninger.
- ◆ Enverdige verb krever vanligvis et subjekt og bare det. For eksempel er *Matti yksii* ('Mats hoster') og *Matti sairastaa* ('Mats er sjuk') fullstendige setninger.
- ◆ Toverdige verb krever i tillegg til subjekt et objekt, predikativ, adverbial eller et objektsadverbial. I sjeldne tilfeller er den første utfyllinga ikke subjekt, men en av de andre leddtypene. Eksempler på setninger med toverdige verb med subjekt er: *Nilla hakkas mettää* ('Nils hogger skog'; den andre utfyllinga er objekt), *Nilla oli kainulainen* ('Nils var kven/kvensk'; den andre utfyllinga er predikativ), *Nilla kävi Kööpenhaminassa* ('Nils dro til København'; den andre utfyllinga er adverbial) og *Met kiikuima vaaran laittaa* ('Vi klatrer opp fjellside'; den andre utfyllinga er objektsadverbial).
- ◆ Treverdige verb krever i tillegg til subjekt et objekt og et adverbial. Eksempler er: *Mie ostan sinule piilin* ('Jeg kjøper bil til deg') og *Liisa viskas kiven merheen*. ('Lisa heiv steinen i sjøen'). Den tredje utfyllinga kan også være predikativ, som for eksempel i setninga *Joonas käski valasta kalaksi* ('Jonas kalte kvalen for fisk').

I passive og upersonlige setninger er subjektsplassen tom (se avsnitt 2.4.5). Til slike verbalhandlinger er det likevel mulig å forestille seg en aktør sjøl om den tilsvarende subjektsplassen i setninga er tom. Vi sier derfor at hovedutfyllinga mangler i slike setninger. Subjektet mangler også i bydesetninger

(se avsnitt 2.4.6.3). Aktøren kommer ikke til uttrykk i imperativforma av verbet, og subjektsplassen er dermed tom også i slike setninger sjøl om subjektet ville ha vært hovedutfylling i tilsvarende fortellende setninger eller spørresetninger. Sjøl om subjektsplassen i slike setninger er tom, så er valensen til verbet den samme. Valensen gjelder altså verbtypen, og ikke hvordan utfyllingene kommer til uttrykk i de ulike setningsmønstra.

Verb som krever objekt, eller som valgfritt kan knytte til seg objekt, kaller vi for TRANSITIVE VERB. Som regel er disse toverdige eller treverdige verb. Men transitive verb kan også opptre uten objekt, som for eksempel verbet *laulaat* ('syng'). Setninga *Terje laulaa* ('Terje synger') er fullstendig uten objekt, men vi kan legge til et objekt, som i setninga *Terje laulaa virttä* ('Terje synger en salme'). Vi ser altså at sjøl om objektet vanligvis er ei obligatorisk utfylling til verbet, så kan det stundom mangle i transitive setninger uten at de dermed bli ufullstendige.

I motsetning til transitive verb kaller vi verb som ikke kan ta objekt, for INTRANSITIVE VERB. Intransitive verb som ikke krever andre utfyllinger, er nullverdige, som for eksempel *tuula* i setninga *Tuulee* ('Det blåser'). Ellers er transitive verb en- eller toverdige, men aldri treverdige.

Vi skal her se nærmere på hva slags verbal som fins i setninger, og hvilke setningstyper de ulike verba opptre i. Disse to forholda styrer også hvilken bøyingsform de andre ledda i setninga har, det vil si subjekt, objekt og andre utfyllinger.

Basert på det som blir uttrykt eller framstilt med hjelp av ei setning, deler vi setninger i to hovedtyper, DIREKTE SETNINGER og INDIREKTE SETNINGER. Direkte setninger gjengir et saksforhold direkte (1–5), mens indirekte setninger viser til noe andre har sagt, eller gjengir tanker eller sanseintrykk (6–8). Eksempler er:

1. Mie lähden Alattihoon.
'Jeg drar til Alta.'
2. Mistä sie olet pois?
'Hvor er du fra?'
3. Pappi kirjoitti preivin.
'Presten skreiv et brev/brevet.'
4. Nilla vihas amtmanii.
'Nils hata amtmannen.'

5. Tullee sadet.
'Det blir regn.'
6. Kreeta näki, ette Nuutti tuli takaisin.
'Greta så at Knut kom tilbake.'
7. Kuningas ajatteli, ette kainulaiset oon sepät ihmiset.
'Kongen syntes at kvenene var dyktige folk.'
8. Mie luulen, ette nyt tullee sadet.
'Jeg trur (at) det blir regn nå.'

En viktig strukturell forskjell mellom direkte og indirekte setninger er at verb som typisk opptrer i direkte setninger, vanligvis ikke kan ha *at*-setninger eller andre leddsetninger eller verbfraser som utfylling. Derimot er slike leddsetninger og verbfraser vanlige utfyllinger til verb i indirekte setninger.

Det fins også verb som fungerer som verbal i både direkte og indirekte setninger, for eksempel verba *puhhuut* ('snakke'), *kirjoittaa* ('skrive'), *lukkeet* ('lese') og *tutkiit* ('studere, undersøke'). Det kommer fram når vi jamfører den direkte setninga i (3) ovafor med den indirekte setninga i (9) nedafor. På samme måte opptrer ett og samme verb i ei direkte setning i (10), men i ei indirekte setning i (11).

9. Pappi kirjoitti, ette amtmani kiussaa kainulaissii.
'Presten skreiv at amtmannen plaga kvenene.'
10. Äiji luki aviissii.
'Bestefar leste i avisa.'
11. Äiji luki aviisista, ette huomena tullee kova sää.
'Bestefar leste i avisa at det skulle bli dårlig vær i morgen.'

Det fins enda en tredje setningstype, såkalt modifiserte setninger, der verbalet verken gjengir noe saksforhold eller viser til utsagn, tanker eller noe anna. Slike setninger modifiserer bare det som blir framstilt i setninga, eller bestemmer hvilket tidspunkt som gjelder for handlinga eller hendelsen som framstilles.

Denne grammatikken tar ikke mål av seg til å presentere alle mulige setningstyper i kvensk, men konsentrerer seg om de viktigste og mest vanlige. Av setningsledda skal vi først og fremst diskutere verbal og utfyllinger til verbal,

mens vi bare i liten grad skal ta opp frie adverbial som rammeadverbial, konnektiver og kommentaradverbial. Disse får likevel noe omtale i avsnitta om adverb og junksjoner. På samme måte kommer vi heller nesten ikke inn på fraseinterne ledd eller modifikatorer.

Det er bare små syntaktiske forskjeller mellom de kvenske varietetene, og syntaktisk variasjon er derfor ikke gjenstand for denne grammatikken. De syntaktiske eksempla er først og fremst gjengitt i den morfologiske og fonologiske forma som gjelder for Porsanger-varietetten, men de kan sjølsagt lett overføres til de andre varietetene etter de morfologiske og fonologiske reglene som er presentert i denne grammatikken.

4.2 Direkte setninger

DIREKTE SETNINGER gjengir et saksforhold slik som det er, og viser ikke til noe noen har sagt eller skrevet, eller til tanker og sanseintrykk. Det som avgjør om vi har med ei direkte setning å gjøre, er hva slags verb der er som utgjør verbalet, ikke hvilken bøyingsform verbet har. Til direkte setninger regner vi derfor også alle bydesetninger og spørsmålssetninger hvor verbalet for eksempel er et BEVEGELSES- eller TILSTANDSVERB. Setningene i (1) og (2) har et bevegelsesverb som verbal og er altså direkte, sjøl om de ikke uttrykker noe faktisk forhold, men befaler at et slikt forhold bør bli sant (1), eller spør om et slikt forhold er tilfellet (2).

1. Lähde kothiin!
‘Dra heim!’
2. Lähteekö Matti kothiin?
‘Drar Mats heim?’

Her og de andre kapitla som handler om setningstyper, er eksempla satt opp på følgende måte: Først er setninga gjengitt slik som den skrives (linje 1). Under setninga følger en morfologisk analyse (ordklasse og bøyingsform) og ofte også en fraseanalyse (linje 2). Så kommer en syntaktisk funksjonsanalyse (linje 3). Og til slutt følger ei norsk oversetning av setninga (linje 4).

Grammatisk informasjon som står innom hakeparenteser [], hører til samme frase.

Vi deler direkte setninger inn i seks undergrupper, som igjen har sine egne undergrupper.

4.2.1 Lokative og possessive setninger

LOKATIVE SETNINGER forteller noe om at noen eller noe er relatert til et sted. POSSESSIVE SETNINGER forteller noe om at noen eller noe har eller eier noe eller noen. I dette avsnittet ser vi kun på toverdige setninger. Treverdige lokative og possessive setninger diskuterer vi i avsnittet om handlingssetninger (se avsnitt 4.2.5).

4.2.1.1 STED

STEDSsetninger er lokative setninger som forteller at noen eller noe er på et sted. Det vanligste verbet i slike setninger er *olla* ('være'), men også andre tilstandsverb er mulige, for eksempel *seissoot* ~ *seisoa(t)* ('stå'), *istuu* ~ *istua(t)* ('sitte'), *maata* ('ligge'), *assuu* ~ *asua(t)* ('bo') og *ellää(t)* ('leve'). Eksempler er:

1. Met olema siinä lomassa].
 Pron[1. pl., nom.] V[*olla*, 1. pl.] N[sg. iness.]
 S V ADV
 'Vi er på dette rommet.'

2. Het seisothaan [vaaran laidala].
 Pron[3. pl., nom.] V[*seissoot*, 3. pl.] N[sg. adess.]
 S V ADV
 'De står i fjellia.'

3. [Kainun institutti] oon Pyssyjo vessa.
 N[sg. nom.] V[*olla*, 3. sg.] N[sg. iness.]
 S V ADV
 'Kvensk institutt er i Børselv.'

4. Trygg assuu Annijoela.
 N[sg. nom.] V[*assuu*, 3. sg.] N[sg. adess.]
 S V ADV
 'Trygg bor i Vestre Jakobselv.'

5. Aaroni assuu [vaaran takana].
 N[sg. nom.] V[*assuu*, 3. sg.] PP[N + adposisjon]
 S V ADV
 'Aron bor bak fjellet.'

6. Mie	istun	täälä.
Pron[1. sg., nom.]	V[<i>istuut</i> , 1. sg.]	Adv
S	V	ADV
- ‘Jeg sitter her.’

Til STEDssetninger regner vi her også setninger som forteller at noe hender på et sted. HENDELSESVERB er for eksempel *työtelä* (‘arbeide, jobbe’), *kuola* (‘dø’) og *synttyyt ~ syntyä(t)* (‘bli født’), som i setningene i (7–9):

7. Hilde	työtelee	[Kainun institutissa].
N[sg. nom.]	V[<i>työtelä</i> , 3. sg.]	N[sg. iness.]
S	V	ADV
- ‘Hilde arbeider på Kvensk institutt.’

8. Aapo-faari	syntyi	Alattiossa.
N[sg. nom.]	V[<i>synttyyt</i> , 3. sg.]	N[sg. iness.]
S	V	ADV
- ‘Bestefar Aapo blei født i Alta.’

9. Hän	kuoli	kotona.
N[pron.3. sg.]	V[<i>kuola</i> , 3. sg.]	Adv
S	V	ADV
- ‘Han døde heime.’

Når bevegelser kan forstås som hendelser og ikke uttrykker at noen eller noen beveger seg fra eller til et sted, så kan også bevegelsesverb (se avsnitt 4.2.1.2) fungere som verbal i STEDssetninger; jf. setningene i (10) og (11):

10. Iisakki	naakkii	klasin takana.
N[sg. nom.]	V[<i>naakkiit</i> , 3. sg.]	PP[N + adposisjon]
S	V	ADV
- ‘Isak sniker seg bak vinduet.’

11. Eira	uipi	lantossa.
N[sg. nom.]	V[<i>uiida</i> , 3. sg.]	N[sg. iness.]
SUBJ	V	ADV
- ‘Eira svømmer i tjernet.’

Vi ser at subjektet (S) står først i STEDssetninger, så kommer verbalet (V), og til slutt adverbialet (ADV), som forteller hvor subjektet er. Subjektet i

setninga står i nominativ, og verbet og subjektet kongruerer i tall og person. Adverbialet er et nomen som står i lokalkasus, det vil si inessiv (1, 3, 7, 8) eller adessiv (2, 4), eller det er en adposisjonsfrase (PP; 5, 10) eller et stedsadverb (Adv; 6, 9).

Når vi skal fortelle hvor noe eller noen er, så bøyes stedsnavnet som regel i indre lokalkasus, og stedssetninga står i inessiv (3, 8). Men visse stedsnavn står vanligvis i ytre lokalkasus (4). Man bør alltid undersøke hvilken kasus folk som bor på stedet, bruker, og så skrive deretter. Men dersom man ikke veit hvilken kasus som er brukt lokalt, så er det best å bruke indre lokalkasus.

STEDSsetninger er altså av denne typen:

STED:
 S[NP[nom.]]+ V[tilstandsverb, subjektkongruens] + ADV[NP[iness./adess.]/PP/AdvP]

Samme mønster har også setninger med tilstandsverb som verbal og hvor den andre utfyllinga er et adverbial i 3. infinitiv inessiv (12):

12. Perunka	istui	[lukemassa Bibliaa].
N[sg. nom.]	V[<i>istuut</i> , 3. sg.]	VP[3. inf. iness. + N]
S	V	ADV[V + OBJ]
'Beronka satt og leste i Bibelen.'		

Også setninger med bevegelsesverb kan ha en slik struktur (13):

13. Lantalaiset	kulkivat	[nuottimassa Varenkinvuonossa].
N[pl. nom.]	V[<i>kulkia</i> , 3. pl.]	VP[3. inf. iness. + N]
S	V	ADV[V + ADV]
'Kvenene brukte å dra på garnfiske i Varangerfjorden.'		

Slike setninger likner på aspektsetninger (se avsnitt 4.4.3).

Et spesielt unntak er tilstandsverbet *jääädä* ~ *jäähä* ('bli igjen'), som alltid tar stedsutfylling i tilstedskasus (14):

14. Muori	jäi	tunturhiin.
N[sg. nom.]	V[<i>jääädä</i> , 3. sg.]	N[sg. ill.]
S	V	ADV
'Bestemor blei igjen på fjellet.'		

4.2.1.2 BEVEGELSE

Ei BEVEGELSEsetning er ei lokativ setning som forteller at noen eller noe beveger seg fra et sted eller til et sted. Som kjerne i slike setninger kan vi ha hvilket som helst BEVEGELSESVARB, det vil si et verb som uttrykker at noen eller noe flytter på seg. Vanlige eksempler er *tulla* ('komme'), *mennä* ('gå; dra') og *lähteet ~ lähteä(t) ~ lähtiä* ('dra av gårde'). I tillegg til subjekt har verbet i slike setninger som regel et adverbial som utfylling, og det forteller da hvor subjektet beveger seg fra eller til. Også tilstandsverb kan stundom opptre i BEVEGELSEsetninger, som for eksempel verbet *istuu(t) ~ istua(t)* ('sitte') i (5) nedenfor.

1. Met	menemä	Tromsshaan.
Pron[1. pl., nom.]	V[<i>mennä</i> , 1. pl.]	N[sg. ill.]
S	V	ADV
'Vi drar til Tromsø.'		
2. Met	lähdemä	rannale.
Pron[1. pl., nom.]	V[<i>lähteet</i> , 1. pl.]	N[sg. all.]
S	V	ADV
'Vi drar på stranda.'		
3. Nilla	likeni	Aaronniemestä.
N[sg. nom.]	V[<i>lijetä</i> , 3. sg.]	N[sg. elat.]
S	V	ADV
'Nils nærma seg fra Aronnes.'		
4. Nilla hihtas [Alattiosta Kööpenhaminhaan].		
'Nils gikk på ski fra Alta til København.'		
5. Ville istui [Stiinan Leenan vierheen].		
'Ville satt seg ved sida av Lena.'		
6. Studentit kiikuthiin [vaaran pääle].		
'Studentene klatra opp på fjellet.'		
7. Kreetta laukkoi tänne.		
'Greta sprang hit.'		

Subjektet i slike setninger står alltid i nominativ, og det kongruerer med verbet. Etter bevegelsesverbet følger et adverbial som vanligvis består av en

nomenfrase i TILSTEDSKASUS (1, 2, 4) eller FRASTEDSKASUS (3, 4), et adverb (7), eller en adposisjonsfrase (5, 6).

Til BEVEGELSEsetninger regner vi også setninger hvor verbet forteller at noen eller noe forsvinner, eller at noen eller noe kommer til syne. Adverbialet i slike setninger forteller hvor noe forsvinner ifra, eller hvor det dukker opp. Typiske verb i slike setninger er for eksempel *hävitä* ('forsvinne, bli borte'), *ka(đ)ota* ('forsvinne'), *jaukkuut ~ jaukkua(t)* ('forsvinne'), *jää(đ)ä* ('bli igjen'), *ilmestyyt ~ ilmestyä(t)* ('dukke opp'), *ittää(t)* ('komme til syne') (8–11), og også *alk(k)aa(t)* ('begynne') og *loppuut ~ loppua(t)* ('slutte'), som brukes når man vil fortelle hvor noe begynner ifra, eller hvor det slutter (12).

8. Matti	katos	tunturhiin.
N[sg. nom.]	V[<i>kađota</i> , 3. sg.]	N[sg. illat.]
S	V	ADV
'Mats forsvant på fjellet.'		

9. Kaikki linnut	jaukuthiin	pois.
N[sg. nom.]	V[<i>jaukkuut</i> , 3. pl.]	N[adv.]
S	V	ADV
'Alle fuglene blei borte.'		

10. Muori	jäi	tunturhiin.
N[sg. nom.]	V[<i>jääđä</i> , 3. sg.]	N[sg. ill.]
S	V	ADV
'Bestemor blei igjen på fjellet.'		

11. Aaro [ei ollu itäny] kodale.
'Aaro har ikke dukka opp ved gammen.'

12. Tie alkoi Yykeänperästä ja loppui Palovaarhaan.
'Vegen begynte i Skibotn og slutta i Palovaara.'

BEVEGELSEsetninger har altså følgende mønster:

BEVEGELSE:

S[NP[nom.]] + V[bevegelsesverb, subjektkongruens] + ADV[NP[elat./ill./ablat./all.]/PP/AdvP]

Verbet *käyđä* ~ *käyvä* ('dra (en tur)') er også brukt i bevegelsesetninger, men det skiller seg fra andre bevegelsesverb ved at adverbialet alltid står i PÅSTEDSKASUS (13), enten i inessiv eller adessiv:

13. Tet	käyttä	Alattiossa.
Pron[2. pl, nom.]	V[<i>käyđä</i> , 2. pl.]	N[sg. iness.]
S	V	ADV
'Dere drar (en tur) til Alta.'		

Når noen flytter seg inn i noe eller ut av noe, så bruker vi INDRE LOKALKASUS (1, 3, 4, 10, 12), mens når noen beveger seg fra eller til overflata eller utsida av noe, så bruker vi YTRE LOKALKASUS (2, 11). Ved stedsnavn bruker man vanligvis indre lokalkasus (1, 3, 4, 12, 13; les mer om det i avsnitt 4.2.1.1 ovafor).

Også verbfraser kan fungere som adverbial utfylling i BEVEGELSEsetninger (14–16). Slike setninger likner på aspektsetninger (se avsnitt 4.4.3).

14. Met lähdemä [hihtaamaan vaaraan].	Jamfør: Met lähdemä vaaraan.
'Vi drar på skitur til fjells.'	'Vi drar til fjells.'
15. Tyttäret käythiin [kävelemässä tunturissa].	Jamfør: Tyttäret käythiin tunturissa.
'Jentene gikk en tur på fjellet.'	'Jentene gikk på fjellet.'
16. Tet tulitta [syömästi].	Jamfør: Tet tulitta Vesisaaresta.
'Dere kom fra å ha spist.'	'Dere kom fra Vadsø.'

Vi ser at verbfrasen med 3. infinitiv (for eksempel *kävelemässä*) har samme kasus som en tilsvarende nomenfrase ville ha hatt. Det brukes alltid indre lokalkasus i slike konstruksjoner, det vil si elativ (16) eller illativ (14), og med *käyđä* ~ *käyvä*-verbet er det inessiv som er brukt (15).

4.2.1.3 EKSISTENS

Ei EKSISTENSsetning er ei lokativ setning som forteller at noen eller noe fins et sted. De to vanligste verba i EKSISTENSsetninger er *olla* ('være') og *löytyyt* ~ *löytyä(t)* ('finnes'). Men også andre verb er mulig, for eksempel alle tilstandsverb, slik som *maata* ('ligge'), *seisoot* ~ *seisoa(t)* ('stå'), *istuu* ~ *istua(t)* ('sitte') og *pyssyyt* ~ *pysyä(t)* ('bli værende'):

1. Talossa oon [kaksi lommaa].
 N[sg. iness.] V[*olla*, 3. sg.] KvaP[grunntall[sg. nom.] + N[sg. part.]]
 ADV V S
 ‘Det er to rom i huset.’
2. Jovessa oon kallaa.
 N[sg. iness.] V[*olla*, 3. sg.] N[sg. part.]
 ADV V S
 ‘Det er fisk i elva.’
3. Lomassa istuu [studenttiita, tyttäriitä ja poikkii].
 N[sg. iness.] V[*istuu*, 3. sg.] N[pl. part.]
 ADV V S
 ‘Det sitter studenter, jenter og gutter på rommet.’
4. Kentälä seisoi [paljon ihmissii/ihmistä].
 N[sg. adess.] V[*seisoo*, 3. sg.] KvaP[Adv + N[pl. part./sg. part.]]
 ADV V S
 ‘Det står mye folk på sletta.’
5. [Huonheen takana] makkaa studenttijoukko.
 ‘Det ligger en gjeng med studenter bak huset.’
6. Tässä istuthaan [studentit, tyttäret ja pojat].
 ‘Her sitter studenter, jenter og gutter.’

Også verb av typen *kasuta* (‘vokse’) kan brukes som verbal i EKSISTENSsetninger, og de fungerer da mer som tilstandsverb enn som endringsverb:

7. Laksossa kassuu [koivuu, pihlajaa, paivuu ja katajaa].
 ‘Det vokser bjørk, rogn, selje og einer i dalen.’

Vi ser at subjektet kommer sist i EKSISTENSsetninger. Først i setninga står adverbiallet, som forteller hvor subjektet er. Adverbiallet består av en nomenfrase i påstedskasus (1–4, 7), eller så er det en adposisjonsfrase (5) eller en adverbfrase (6).

Subjektet er ofte en nomenfrase som står enten i nominativ (5, 6) eller i partitiv (2, 3). Når subjektet står i partitiv, er det ikke kongruens mellom subjekt og verbal, men verbet står da alltid i tredje person entall. Derimot gjelder det vanlig subjektkongruens når subjektet står i nominativ. Forskjellen kommer tydelig fram om vi jamfører setning (3) med (6), der subjektet betyr det samme.

En annen vanlig subjektstype er fraser hvor et mengdeord, for eksempel *paljon* ('mye') eller *vähän* ('lite'), eller et tallord, for eksempel *kaksi* ('to'), *viisi* ('fem') eller *tuhhat* ('tusen'), står sammen med et nomen. Subjektet i slike setninger (1, 4) består med andre ord av en kvantorfrase (KvaP), og verbet står også her i tredje person entall.

Subjektskasusen i nektende setninger er alltid partitiv (8, 9):

8. Talossa [ei ole] porstuuta.
'Det er inga bårstue i huset.'
9. Lomassa [ei istu] studenttiita, ei tyttäriitä eikä poikkii.
'Det sitter ingen studenter på rommet, verken jenter eller gutter.'

Mønsteret for EKSISTENSsetninger er slikt:

EKSISTENS:
 ADV[NP[iness./adess.]/PP/AdvP] + V[tilstandsverb, 3. sg.] + S[NP[part.]/
 kvantorfrase]
 eller
 ADV[NP[iness./adess.]/PP/AdvP] + V[tilstandsverb, subjektkongruens] +
 SUB[NP[nom.]]

Verbet *löytyyt* ~ *löytyä(t)* ('finnes') avviker fra dette mønsteret ved at det tar utfylling i frastedskasus elativ eller ablativ (10, 11).

10. Huonheesta löytyi [kymmenen tytärtä].
'Det fantes ti jenter i huset.'
11. Laattiilta löytyy kuolut kissa.
'Det fins en død katt på golvet.'

4.2.1.4 EKSISTENSENDRING

EKSISTENSENDRINGSsetninger er lokative setninger som forteller at noen eller noe oppstår et sted, eller at noen eller noe forsvinner eller blir mindre av et sted. Som verb opptrer for eksempel *sytyy(t)* ('dukke opp; tennes'), *sammuut* ~ *sammua(t)* ('slokne'), *tulla* ('komme'), *ittää(t)* ('komme til syne'), *ilmestyyt* ~ *ilmestyä(t)* ('dukke opp'), *hävitä* ('forsvinne'), *tippuut* ~ *tippua(t)* ('dryppe, falle'), *puđota* ('dette'):

1. Taivhaale syttyi tähti.
 N[sg. allat.] V[*syttyyt*, 3. sg.] N[pl. nom.]
 ADV V S
 'Ei sterne tentes / dukka opp på himmelen.'
2. Särmile ilmestyi [tyttäriitä ja poikkii].
 N[sg. allat.] V[*ilmestyyt*, 3. sg] N[pl. part.]
 ADV V S
 'Det dukker opp jenter og gutter på skjermen.'
3. Kođan suuhun iti [kaksi miestä].
 NP[N[sg. gen.] + N[sg. illat.]] V[*ittäät*, 3. sg.] KvaP[kardinaali[sg. nom.] + N[sg. part.]]
 ADV V S
 'To menn kom til syne i gammeåpninga.'
4. Puitten oksilta tippuu vettä.
 NP[N[pl. gen.] + N[sg. ablat.]] V[*tippuut*, 3. sg.] N[sg. part.]
 ADV V S
 'Det drypper vatn fra greinene på trærne.'
5. Arinasta sammui valkkee.
 'Ilden slokna i ildstedet.'
6. Pörsistä hävis rahhaa.
 'Det forvant penger fra lommeboka.'
7. Talhoon tuli uusi emäntä.
 'Det kom ei ny husmor til gården.'
8. Talhoon tulthiin [uudet ihmiset].
 'Det kom nye folk til gården.'

Strukturelt likner slike setninger på eksistenssetninger: Leddrekkfølgen er den samme, subjektet står i nominativ (1, 5, 7, 8) eller partitiv (2, 4, 6), eller er en kvantorfrase (3), og setninga mangler subjektskongruens når subjektet står i partitiv (2) eller når det er en kvantorfrase (3).

EKSISTENSENDRINGSsetninger har følgende mønster:

EKSISTENSENDRING:

ADV[NP[elat./ill./ablat./all.]/PP/AdvP] + V[3. sg.] + S[NP[part.]/kvantorfrase]
eller

ADV[NP[elat./ill./ablat./all.]/PP/AdvP] + V[subjektskongruens] + S[NP[nom.]]

Verbet *loppuut ~ loppua(t)* ('slutte') er spesielt ved at det alltid står i nominativ (9) når det opptrer som verbal i eksistensendringssetninger:

9. Vuonosta loppui kala.

'Fisken tok slutt i fjorden.'

Også i denne setningstypen er subjektet i nektende setninger alltid i partitiv (10):

10. Talhoon [ei tullu] [uutta emänttää].

'Det kom inga ny husmor til gården.'

4.2.1.5 EIERSKAP

Ei EIERSKAPsetning forteller at noen har eller eier noe(n), eller at noen bestemmer over noe(n). Det er alltid verbet *olla* ('være') som er brukt i EIERSKAPsetninger. Eksempler er:

1. Hänelä	oon	[iso vatta].
Pron[3. sg., adess.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	N[sg. nom.]
ADV	V	S
'Han/hun har stor mage.'		
2. Heilä	oon	lapsii.
Pron[3. pl., adess.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	N[pl. part.]
ADV	V	S
'De har barn.'		
3. Ämmilä	oli	[viisi lasta].
N[sg. adess.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	KvaP[ta]ord[sg. nom.] + N[sg. part.]
ADV	V	S
'Bestemor hadde fem barn.'		

4. Nillala olthiin/oli sivakat myötä.
'Nils hadde med seg skia.'
5. Meilä oon [vanhaat vaatteet].
'Vi har gamle klær.'
6. Nillala [ei ollu] sivakoita myötä.
'Nils hadde ikke med seg skia.'
7. Hänelä [ei ole] [issoo vattaa].
'Han/hun har ikke stor mage.'

Oppbygninga til EIERSKAPssetninger er nesten den samme som i EKSISTENSssetninger (se 4.2.1.3 ovafor). Også EIERSKAPssetninger begynner med adverbialet, som står i adessiv. Adverbialet forteller hvem som har eller bestemmer over noe(n). Så følger verbalet med verbet *olla*, som kongruerer med subjektet etter de samme reglene som i EKSISTENSssetninger. Etter verbalet kommer subjektet, som forteller hva eller hvem som eies eller blir bestemt over. Subjektet står i nominativ (1, 4, 5) eller partitiv (2), og ofte kan det også være en kvantorfrase (3). I likhet med EKSISTENSssetninger står subjektet i nektende setninger i partitiv (6, 7).

Men til forskjell fra EKSISTENSssetninger kan verbet i EIERSKAPssetninger stå i tredje person entall også når subjektet er i flertall nominativ (4). I presens er det uansett ingen forskjell mellom tredje person entall og 3. flertall av verbet *olla* (5).

Vi ser at EIERSKAP blir uttrykt på en heilt annen måte enn på norsk: I kvensk kommer eieren til uttrykk gjennom et adverbial, og det som eies, er subjekt. På norsk er det eieren som er subjekt, mens det som eies, er objekt.

En annen forskjell mellom kvensk og norsk er illustrert i (8, 9):

8. Piilissä oon [neljä pyörää].
'Bilen har fire hjul.'
9. Talossa [ei ole] porstuuta.
'Huset har inga bårstue.'

Dersom det som har noe, er ikke-levende, så bruker vi EKSISTENSssetninger og ikke EIERSKAPssetninger. I likhet med EIERSKAPssetninger svarer denne typen EKSISTENSssetninger til *ha*-setninger i norsk.

EIERSKAPssetninger følger dette mønsteret:

EIERSKAP:

ADV[NP[levende[adess.]]] + V[*olla*, 3. sg.] + S[NP[nom./part.]/KvaP]

eller

ADV[NP[levende[adess.]]] + V[*olla*, subjektskongruens/3. sg.] + S[NP[nom.]]

Samme mønster følger EIERSKAPssetninger som i stedet for *olla* ('være') bruker *vailuut* ~ *vailua(t)* ('mangle') eller *puuttuu(t)* ~ *puuttua(t)* ('mangle') som verbal (10, 11). Med disse to verba uttrykker vi at noen mangler noe(n), og setningene har samme form som de egentlige EIERSKAPssetningene med *olla*.

10. Minula vailuu rahhaa.

'Jeg mangler penger.'

11. Muorila vailuu mies.

'Mor mangler en mann.'

4.2.1.6 INTRANSITIV EIERSKAPSENDRING

Ei INTRANSITIV EIERSKAPSENDRINGssetning forteller at noen mister noe, eller at noen får noe nytt. Som verbal i slike setninger fungerer for eksempel *synttyyt*, ~ *syntyä(t)* ('føde; bli født; oppstå'), *kuola* ('dø'), *loppuut* ~ *loppua(t)* ('ta slutt'), *tulla* ('komme'), *mennä* ('gå'), *hävitä* ('forsvinne'), *kasuta* ('vokse'). Denne setningstypen har samme oppbygning som EIERSKAPssetninger (se 4.2.1.5), men her står adverbialet, som uttrykker den som mister noe, i ablativ, og den som får noe, står i allativ. Eksempler er:

1. Multa	kuoli	poika.
Pron[1. sg., ablat.]	V[<i>kuola</i> , 3. sg.]	N[sg. nom.]
ADV	V	S
'Jeg mista sønnen / en sønn.'		
2. Liisale	syntyi	[paljon lapsii].
N[sg. allat.]	V[<i>synttyyt</i> , 3. sg.]	N[KvaP]
ADV	V	S
'Lisa fikk mange barn.'		

3. Muorile
N[sg. allat.]
ADV
'Mor fikk en svær mage.'	kasus
V[<i>kasuta</i> , 3. sg.]
V	hirmunen vatta.
N[sg. nom.]
S
4. Faarile
N[sg. allat.]
ADV
'Far får gjester på besøk.'	tullee
V[<i>tulla</i> , 3. sg.]
V	vierhaita.
N[pl. part.]
S
5. Heiltä meni talot ja tavarat.
'De mista husa og tinga sine.'
6. Maijalta loputhiin rahat.
'Maja gikk tom for penger.'
7. Muorile [ei kasunu] [hirmuista vattaa].
'Mor fikk ikke noen svær mage.'

Som det går fram, kan disse setningene ha subjektkongruens etter samme mønster som EIERSKAPssetninger, og da står subjektet i nominativ (6). I nektende setninger står subjektet alltid i partitiv (7).

INTRANSITIVE EIERSKAPSENDRINGssetninger har følgende mønster:

INTRANSITIV EIERSKAPSENDRING:

ADV[NP[levende[adess.]]] + V[3. sg.] + S[NP[nom./part.]/KvaP]

eller

ADV[NP[levende[adess.]]] + V[subjektkongruens/3. sg.] + S[NP[nom.]]

4.2.2 Kvantorsetninger

Den andre utfyllinga i ei KVANTORSETNING er en frase som verken kan klassifiseres som objekt, predikativ eller adverbial. Vi kaller den derfor bare for KVANTORFRASE. Det fins to typer av kvantorsetninger.

4.2.2.1 ANTALL

Den første kvantorsetningstypen er ANTALL, som uttrykker hvor mange eller hvor mye det er av noen eller noe. Som verbal brukes alltid verbet *olla* ('være'), som står i tredje person entall. Subjektet i setninga er et nomen i partitiv, enten et substantiv (1, 3) eller et pronomen (2), og den andre utfyllinga er en kvantorfrase:

1. Studenttiita	oli	viisitoista.
N[pl. part.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	Kva[grunntall[sg. nom.]]
S	V	KvaP
‘Det var femten studenter.’		
2. Meitä	oli	kymmenen lasta.
Pron[1. pl., part.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	KvaP[grunntall[sg. nom.]
+ N[sg. part.]]
S	V	KvaP
‘Vi var ti barn.’		
3. Kallaa	oon	paljon.
N[sg. part.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	Kva
S	V	KvaP
‘Det er mye fisk.’		

I setninger der kvantorfrasen inneholder et grunntall, kan subjektet også stå i nominativ, og det kongruerer da med verbet (4, 5):

4. Studentit olthiin viisitoista.
‘Det var femten studenter.’
5. Met olima kymmenen lasta.
‘Vi var ti barn.’

Det anbefales likevel også i slike setninger å bruke partitivsubjekt etter reglene som er framstilt ovafor.

Mønsteret for EKSISTENSMENGDEsetninger er slikt:

ANTALL:
S[NP[part.]] + V[*olla*, 3. sg.] + KvaP
eller
S[NP[nom.]] + V[*olla*, subjektkongruens] + KvaP[grunntall[sg. nom.] (+ N[sg. part.])]

4.2.2.2 MENGDE

Den andre typen kvantorsetning forteller hvor mye noe koster eller veier (1–6), eller hvor mange år noen fyller (7). Vi kaller slike setninger for MENGDEsetninger. Subjektet er som vanlig i nominativ, og verbalet består av

et såkalt KVANTORVERB, eksempel *maksaa(t)* ('koste'), *tehdä ~ tehdä* ('utgjøre'), *tienata* ('tjene'), *painaa(t)* ('veie'), *täyttää(t)* ('fylle'). Den andre utfyllinga er en kvantorfrase:

1. Karittat painethiin [viisitoista killo].
 N[pl. nom.] V[*painaat*, 3. pl.] KvaP[kardinaali[sg. nom.] + N[sg. part.]]
 S v KvaP
 'Lamma veide femten kilo.'
2. Kengät maksethiin [liian paljon].
 N[pl. nom.] V[*maksaat*, 3. pl.] AdvP
 S V KvaP
 'Skoa kosta for mye.'
3. Turska maksaa [100 kruunuu (= sata kruunuu)] kilo.
 'Torsken koster 100 kroner kiloen.'
4. Meidän venet maksoi [hirmuisen paljon].
 'Båten vår kosta vanvittig mye.'
5. Poika painoi [kolme ja puoli killo].
 'Gutten veide tre og et halvt kilo.'
6. Yhtheensä se tekkee [1000 kruunuu (= tuhat/tuhanen kruunuu)].
 'Til sammen blir det 1000 kroner.'
7. Pekka täyttää heti [100 vuotta (= sata vuotta)], mutta Maija täyttää vasta [50 vuotta (= viisikymmentä vuotta)].
 'Peder fyller snart 100 år, men Maja fyller bare 50 år.'

MENGDEsetninger følger dette mønsteret:

MENGDE:
 S[NP[nom.]] + V[kvanttorverb, subjektskongruens] + KvaP

4.2.3 Predikasjonssetninger

I PREDIKASJONSSETNINGER korrelerer subjektet – og stundom også andre medlemmer – med predikativet, som forteller noe om egenskapene til subjektet som det hører til, hvilken gruppe det hører til, eller om noe anna som kjenne-tegner subjektet. Verbet i predikasjonssetninger er alltid intransitivt, og det

betyr at det ikke er mulig å legge til noe objekt i setninga. Det fins flere typer predikasjonssetninger, og vi skal diskutere dem i tur og orden.

4.2.3.1 EGENSKAP

EGENSKAPssetninger forteller om hvilke(n) egenskap(er) subjektet har, eller av hvilket slag eller type det er. Som verb i slike setninger bruker vi alltid *olla* ('være').

1.	Ragnhild	oon	ruijalainen.
	N[sg. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	A[sg. nom.]
	S	V	PRED
	'Ragnhild er norsk.'		
2.	Kalat	olthiin	[aivan verekset].
	N[pl. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. pl.]	A[pl. nom.]
	S	V	PRED
	'Fiskene var heilt ferske.'		
3.	Matkustaminen	oon	jännittäävä.
	N[sg. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	A[sg. nom.]
	S	V	PRED
	'Reising er spennende.'		
4.	Kaffi	oon	makkee.
	N[sg. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	A[sg. nom.]
	S	V	PRED
	'Kaffen er god./Kaffe er godt.'		
5.	Het oon [kovin iloiset].		
	'De er svært glade.'		
6.	Mie olen [Maijan Kreeta].		
	'Jeg er Maja si Greta.'		
7.	Tet oletta [somat ihmiset].		
	'Dere er artige folk.'		

Korrelatet i ei egenskapssetning er et subjekt som står i nominativ, og det er det setninga forteller noe om. Det andre leddet er verbalet, som består av verbet *olla*, som kongruerer med subjektet. Og til slutt har vi predikativet (PRED),

som kan være adjektiv (1–5) eller substantiv (6, 7). Også predikativet kongruerer med subjektet i tall, det vil si når subjektet er i entall, så er også predikativet i entall (1, 3, 4, 6), mens når subjektet er i flertall, så er også predikativet i flertall (2, 5, 7). Predikativet står så godt som alltid i nominativ.

EGENSKAPssetninger følger dette mønsteret:

EGENSKAP:
 S[NP[nom.]] + V[*olla*, subjektskongruens] + PRED[AP/NP[nom., tallkongruens]]

Når korrelatet er delelig eller et stofford i entall, så kan predikativet også stå i partitiv (8).

8. Se	oli	[puhđasta vettä].
Pron[sg. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	N[sg. part.]
S	V	PRED
‘Det var reint vatn.’		

4.2.3.2 TILHØRIGHET

Predikasjonssetninger kan også fortelle hvilken gruppe noen eller noe hører eller regnes til, eller hva subjektet er en del av. Det er alltid verbet *olla* (‘være’) som fungerer som verbal i slike TILHØRIGHETssetninger, og predikativet står i partitiv. Det er ikke tallkongruens mellom korrelat og predikativ; tallet til predikativet retter seg etter om ordet som uttrykker gruppa eller heilheta, har entallsbetydning (1–3) eller flertallsbetydning (4):

1. [Maija ja Nilla]	oon	[Niilan Oulan issoo sukkuu].
NP[sg. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. pl.]	NP[sg. part.]
S	V	PRED
‘Maja og Nils er av den store slekta til Nils sin Olav.’		
2. Ryssämmaa	oon	Eurooppaa.
N[sg. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	N[sg. part.]
S	V	PRED
‘Russland er en del av Europa.’		
3. Tet	oletta	mongooliraassii.
Pron[2. pl., nom.]	V[<i>olla</i> , 2. pl.]	N[sg. part.]
S	V	PRED
‘Dere er av mongolsk avstamning.’		

4. Aaro oli Jaakkoloita.
 N[sg. nom.] V[*olla*, 3. sg.] N[pl. part.]
 S V PRED
 'Aaro var en Jaakkola [= en av Jaakkola-familien].'

TILHØRIGHETssetninger følger dette mønsteret:

TILHØRIGHET:

S[NP[nom.]] + V[*olla*, subjektkongruens] + PRED[NP[part., ingen tallkongruens med korrelatet]]

4.2.3.3 EIERSKAPSPREDIKASJON

Predikativet kan også være et substantiv i genitiv som forteller hvem eller hva som eier det subjektet står for (1,2). Vi kaller slike setninger for EIERSKAPSPREDIKASJONssetninger (til skilnad fra EIERSKAPssetninger; se avsnitt 4.2.1.5).

1. [Net porot] olthiin Liisan.
 N[pl. nom.] V[*olla*, 3. pl.] N[sg. gen.]
 S V PRED
 'De reinene var Lisas.'
2. Lapset [ei ole] meidän.
 'Barna er ikke våre.'

EIERSKAPSPREDIKASJONssetninger har slikt mønster:

EIERSKAPSPREDIKASJON:

S[NP[nom.]] + V[*olla*, subjektkongruens] + PRED[NP[gen.]]

4.2.3.4 EKSISTENSPREDIKASJON

Det fins også en predikasjonssetningstype hvor subjektet eller korrelatet til predikativet står i partitiv (1–4). Slike setninger forteller at noen eller noe er av en viss type, og de kalles for EKSISTENSPREDIKASJONssetninger. Som verbal bruker vi enten verbet *olla* ('være') eller *löytyyt* ~ *löytyä(t)* ('finnes'), og det står alltid i tredje person entall. Predikativet står i partitiv, og det kongruerer i tall med korrelatet. Eksempler er:

1.	Maittoo	oon	[tavalista maittoo ja kekkeetämaittoo].
	N[sg. part.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	NP[sg. part.]
	S	V	PRED
	'Det fins vanlig mjølk og lett mjølk.'		
2.	Ihmissii	oon	monenlaissii.
	N[pl. part.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	A[pl. part.]
	S	V	PRED
	'Det fins mange slags folk.'		
3.	Kukkii	oli	[keltaissii ja punaissii].
	N[pl. part.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	A[pl. part.]
	S	V	PRED
	'Det var gule og røde blomster.'		
4.	Piilii	löytyy	[tyyrhiitä ja halppoi].
	N[pl. part.]	V[<i>löytyyt</i> , 3. sg.]	A[pl. part.]
	S	V	PRED
	'Det fins dyre og billige biler.'		

EKSISTENSPREDIKASJONssetninger har slikt mønster:

EKSISTENSPREDIKASJON:
 S[NP[part.]] + V[*olla*, *löytyyt*, 3. sg.] + PRED[AP/NP[part., tallkongruens]]

Setningene ovafor kan også formuleres på en annen måte (5–8):

5. Sitä oon [tavalista maittoo ja kekkeetämaittoo].
6. Sitä oon [monenlaissii ihmissii].
7. Sitä oli [keltaissii ja punaissii kukkii].
8. Sitä löytyy [tyyrhiitä ja halppoi piilii].

Og da representerer de en type EKSISTENSsetninger uten adverbial (se 4.2.1.3).

I begge tilfella kan verbalet bestå av verbsambandet *olla olemassa* (altså ei bøyde form av verbet *olla* + 3. infinitiv av verbet *olla*), og setningene betyr da det samme som setningene i (1–8) ovafor, men de framhever eksistensaspektet (9, 10):

9. Maittoo [oon olemassa] [tavalista maittoo ja kekkeetämaittoo].
10. Sitä [oon olemassa] [monenlaissii ihmissii].

4.2.3.5 INTRANSITIV ENDRING

En viktig type predikasjonssetning er INTRANSITIVE ENDRINGSsetninger. De forteller hva noen eller noe blir til eller blir værende. De vanligste ENDRINGS-VERBA er *tulla* ('komme; bli'), *muuttuut ~ muuttua(t)* ('forandre seg'), *kasuta* ('vokse') og *jääädä ~ jäähä* ('bli igjen, forbli'). Predikativet i slike setninger står i translativ, og det er oftest et adjektiv (1–3), men det kan også være et substantiv (4) eller et pronomen (5). Eksempler er:

1. Mie	tulen	hulluksi.
Pron[1. sg., nom.]	V[<i>tulla</i> , 1. sg.]	A[sg. transl.]
S	V	PRED
'Jeg blir gal.'		
2. Pojat	kasuthiin	isoksi.
N[pl. nom.]	V[<i>kasuta</i> , 3. pl.]	A[sg. transl.]
S	V	PRED
'Guttene vokste seg store.'		
3. Saalis	jäi	pieneksi.
N[sg. nom.]	V[<i>jääädä</i> , 3. pl.]	A[sg. transl.]
S	V	PRED
'Det blei liten fangst.'		
4. Yö muuttui aamuksi.		
'Natta blei til dag.'		
5. Kaikki muuttuu muuksi.		
'Alt blir til noe anna.'		

Setningene har subjektkongruens. Derimot kongruerer ikke predikativet i tall med korrelatet sitt, men står alltid i entall translativ.

INTRANSITIVE ENDRINGSsetninger følger dette mønsteret:

INTRANSITIV ENDRING:

S[NP[nom.]] + V[endringsverb, subjektkongruens] + PRED[AP/NP[sg. transl.]]

Til samme type mønster kan vi formelt sett også regne setninger som forteller hva noen eller noe egner seg til (6, 7):

6. Turska passaa keittokalaksi.	
'Torsk egner seg bra som kokefisk.'	

7. Koivuhalvot sovithaan poltoksi.
 ‘Bjørkeved egner seg bra som brensel.’

Til forskjell fra typiske INTRANSITIVE ENDRINGsetninger er predikativet i slike setninger alltid et substantiv, og aldri et adjektiv.

4.2.3.6 RESULTAT

RESULTATsetninger er nær beslekta med ENDRINGsetninger. Men mens ENDRINGsetninger fokuserer på sjølve endringsprosessen, så er oppmerksomheta i RESULTATsetninger retta mot sluttproduktet eller resultatet.

Det er to typer RESULTATsetninger: I den ene er predikativet et substantiv, i den andre et adjektiv. Når predikativet er et substantiv, så er korrelatet et adverbial i elativ, og setninga mangler subjekt (1–5). Men når predikativet er et adjektiv, så er korrelatet et subjekt i nominativ (6, 7). Predikativet står i begge tilfella i nominativ, og det kongruerer i tall med korrelatet. I RESULTATsetninger bruker vi vanligvis verba *tulla* (‘komme; bli’) og *kasuta* (‘vokse’):

1. Mikosta	tuli	varas.
N[sg. elat.]	V[<i>tulla</i> , 3. sg.]	A[sg. nom.]
ADV	V	PRED
‘Det blei tjuv av Mikkel.’		
2. Pojista	kasus	[kommeet miehiet].
N[pl. elat.]	V[<i>kasuta</i> , 3. sg.]	N[pl. nom.]
ADV	V	PRED
‘Det blei staselige menn av guttene.’		
3. Minusta tuli opettaaja.		
‘Jeg blei lærer.’		
4. Meistä tuli krannikset.		
‘Vi blei naboer.’		
5. Porosta tullee [makkee ruoka].		
‘Det blir lekker mat av reinen.’		
6. Housut	tulthiin	[liian lyhykäiset]
N[pl. nom.]	V[<i>tulla</i> , 3. pl.]	A[pl. nom.]
S	V	PRED
‘Buksene blei for korte.’		

7. Hamet	ei tullu	[liian lyhykäinen].
N[sg. nom.]	V[<i>tulla</i> , nekt. 3. sg.]	A[sg. nom.]
S	V	PRED
- ‘Skjørtet blei ikke for kort.’

RESULTATsetninger følger slikt mønster:

RESULTAT:
 ADV[NP[elat.]] + V[*tulla*, *kasuta*, 3. sg.] + PRED[NP[nom., tallkongruens med korrelatet]]
 eller
 S[NP[nom.]] + V[*tulla*, subjektskongruens] + PRED[AP[nom., tallkongruens med korrelatet]]

4.2.3.7 PREDIKATIV SANS

Den siste typen predikasjonssetning vi skal ta opp her, er setninger som forteller hvordan noe(n) lukter, smaker, høres, ser ut eller føles. Vi kaller denne setningstypen for PREDIKATIV SANS. I slike setninger bruker vi INTRANSITIVE SANSEVERB som *haista* (‘lukte’), *näyttää(t)* (‘se ut’), *kuuluut ~ kuulua(t)* (‘høres’), *maistuut ~ maistua(t)* (‘smake’), *tuntuut ~ tuntua(t)* (‘kjennes, føles’). Predikativet er som regel et adjektiv som alltid er i entall ablativ (1–4). Men predikativet kan også være et substantiv (5). Eksempler er:

1. Kalat	haisthiin	pahalta.
N[pl. nom.]	V[<i>haista</i> , 3. pl.]	A[sg. abl.]
S	V	PRED
- ‘Fiskene lukta vondt.’
2. [Terjen pellaaminen] kuului hyvältä.
 ‘Terjes spell hørtes bra ut.’
3. Sie näytät kaunhiilta.
 ‘Du ser vakker ut.’
4. [Antin kirvaaminen] tuntui pahalta.
 ‘Bannskapen til Anders føltes ille.’
5. Kalat	näytethiin	lohelta.
N[pl. nom.]	V[<i>näyttää</i> t, 3. pl.]	N[sg. abl.]
S	V	PRED
- ‘Fiskene så ut som laks.’

PREDIKATIV SANS følger dette mønsteret:

PREDIKATIV SANS:

S[NP[nom.]] + V[intransitivt sanseverb, subjektskongruens] + PRED[AP/NP[sg. abl.]]

4.2.4 Følelsetterninger

Vi skiller mellom to typer følelsetterninger, slike som uttrykker at subjektet føler noe, og slike som uttrykker at objektet føler noe som følge av noe eller noen. Den første typen kaller vi for FØLELSE, og den andre typen kaller vi for KAUSATIV FØLELSE.

4.2.4.1 FØLELSE

Vanlige FØLELSEtterninger forteller hva slags følelse subjektet har. Som verbal i slike setninger fungerer FØLELSEVERB av typen *rakastaa(t)* ('elske'), *vihata* ('hate'), *pöl(j)ätä* ~ *pel(j)ätä* ('frykte') og *tykätä* ('like'). Verbalet har to utfyllinger, subjekt og objekt. Eksempler er:

1. Knuutti	rakastaa	Kreettaa.
N[sg. nom.]	V[<i>rakastaa</i> t, 3. sg.]	N[sg. part.]
S	V	O
'Knut elsker Greta.'		
2. Kreetta	vihhaa	Nillaa.
N[sg. nom.]	V[<i>vihata</i> , 3. sg.]	N[sg. part.]
S	V	O
'Greta hater Nils.'		
3. Mie	tykkään	ruijalaisista.
Pron[1. sg., nom.]	V[<i>tykätä</i> , 1. sg.]	N[pl. elat.]
S	V	O
'Jeg liker nordmenn.'		

I slike setninger er subjektet alltid i nominativ, og det kongruerer med verbet. Objektet er vanligvis i partitiv (1, 2), men verbet *tykätä* tar objekt i elativ (3). Det vanlige mønsteret for FØLELSEtterninger er slikt:

FØLELSE:

S[N[nom.]] + V[følelsetverb, subjektskongruens] + O[N[part.]]

Når gjenstanden for følelsen er ei handling, så er objektet som regel et verb i 1. infinitiv (4, 5):

4. Kreeta	pölkkaa	hihdata.
N[sg. nom.]	V[<i>pöläätä</i> , 3. sg.]	V[1. inf.]
S	V	O
'Greta er redd for å gå på ski.'		
5. Mie	tykkäsin	[lypsäät lehmii].
Pron[1. sg.]	V[<i>tykätä</i> , 1. sg.]	VP[V[1. inf.] + N[pl. part.]]
S	V	O
'Jeg likte å mjølke kyr.'		

4.2.4.2 KAUSATIV FØLELSE

I KAUSATIVE FØLELSESsetninger er verbalet et KAUSATIVT FØLELSES-VERB som forteller hva slags følelse noe(n) forårsaker i objektet (1). Eksempler på slike kausative verb er *oksettaa(t)* ('gjøre kvalm'), *iljettää(t)* ('gjøre kvalm'), *hävettää(t)* ('skjemmes'), *naurattaa(t)* ('få til å le'), *janottaa(t)* ('tørste'). Objektet i slike setninger uttrykker den som kjenner følelsen, og det står alltid i partitiv. Subjektet uttrykker det eller den som forårsaker følelsen. I noen setninger er det en vanlig nomenfrase i nominativ (1):

1. Pekka	iljettää	Stiinaa.
N[sg. nom.]	V[<i>iljettää</i> t, 3. sg.]	N[sg. part.]
S	V	O
'Peder får Stina til å føle avsky.'		

Et vanligere setningsmønster er likevel at subjektet er et verb i 1. infinitiv (2, 3), eller at subjektet mangler heilt (4, 5). I subjektlause setninger er verbet alltid i tredje person entall.

2. Liissaa	hävetti	[pierä äänheen].
N[sg. part.]	V[<i>hävettää</i> t, 3. sg.]	VP[V[1. inf.] + Adv]
O	V	S
'Lisa skjemtes over å ferte høgt.'		

3. Minnuu	iljettää	[syödä maksaa].
Pron[1. sg., part.]	V[<i>iljettää</i> t, 3. sg.]	VP[V[1. inf.] + N[sg. part.]]
O	V	S
'Jeg vemmes av å spise lever.'		
4. Heikkaa oksetti.
'Henry blei kvalm.'
5. Meitä nauratti.
'Vi måtte le.'

Ei typisk KAUSATIV FØLELSEsetning følger altså dette mønsteret:

KAUSATIV FØLELSE:

O[NP[part.]] + V[kausativt følellesverb, 3. sg.] (+ S[VP[1. inf.]])

4.2.5 Handlingssetninger

HANDLINGSSETNINGER forteller at subjektet gjør noe eller er årsak til at noe oppstår eller skjer. Subjektet står som regel for en person, men det kan også være et dyr eller hva som helst anna som kan tenkes å fungere som agens, det vil si noen eller noe som utfører ei handling. Det er alltid et transitivt handlingsverb som er verbalet i slike setninger.

Det fins toverdige og treverdige handlingssetninger. I toverdige setninger er det subjekt og objekt som er utfyllinger til verbalet. I treverdige kommer et adverbial i tillegg. Objektet i handlingssetninger har varierende objektskasus (se nedafor).

4.2.5.1 TOVERDIG HANDLING

I ei TOVERDIG HANDLINGsetning er det oftest et objekt som uttrykker det det skjer noe med, det handlinga resulterer i, eller det som er mål for handlinga (1–12). Men dersom det kun er aktiviteten subjektet utfører som står i sentrum, så kan objektet mangle i setninga (13, 14). Vi kan likevel alltid forestille oss et objekt også i slike setninger.

1. Pappi	kirjoitti	preivin.
N[sg. nom.]	V[<i>kirjoittaa</i> t, 3. sg.]	N[sg. gen.]
S	V	O
'Presten skreiv et brev.'		

2.	Liisa
N[sg. nom.]
S
'Lisa slakta reinene.'	lahtas
V[<i>lahđata</i> , 3. sg.]
V	porot.
N[pl. nom.]
O
3.	Polta
V[<i>polttaat</i> , imp. 2. sg.]
V
'Brenn brevet!'	preivin!
N[sg. gen.]
O	
4.	Preivin
N[sg. gen.]
O
'Brevet blei brent.'	poltethiin.
V[<i>polttaat</i> , passiv]
V	
5.	Matti
N[sg. nom.]
S
'Mats slakta ikke rein.'	ei lahđanu
V[<i>lahđata</i> , nekt. 3. sg.]
V	porroi.
N[pl. part.]
O
6.	Kuningas
N[sg. nom.]
S
'Kongen (satt og) leste i brevet fra Nils.'	luki
V[<i>lukkeet</i> , 3. sg.]
V	[Nillan preivii].
N[sg. part.]
O
7.	Amtmani hävitti mettän.
'Amtmannen ødela skogen.'		
8.	Amtmani hävitti mettää.
'Amtmannen holdt på å ødelegge skogen. / Amtmannen ødela skog'		
9.	Mie rakensin huonheen.
'Jeg bygde et hus/huset.'		
10.	Pekka pyyttää kallaa.
'Peder driver med fiske.'		
11.	Mie studeeraan [kainun kieltä].
'Jeg studerer kvensk språk.'		
12.	[Annan Kaisa] puhhuu [kainun kieltä].
'Anna si Kaisa snakker kvensk.'		

13. Terje laulaa.

‘Terje synger.’

14. Pojat piirethään.

‘Guttene tegner.’

I slike setninger kongruerer verbalet alltid med subjektet, og subjektet er alltid i nominativ. Dersom setninga også har et objekt, så har det OBJEKTSKASUS, det vil si at et entallsobjekt kan stå i genitiv (1, 3, 4, 7, 9) og et flertallsobjekt i nominativ (2). Både entallsobjekt og flertallsobjekt kan stå i partitiv (5, 6, 8, 10–12).

Objektet er alltid i partitiv når setninga er nektende, det vil si at den inneholder ei form av nektingsverbet *ei* (5). Partitiv bruker vi også når handlinga ikke er avslutta, og/eller når den fortsatt pågår (6, 8). Vi kan si at objektskasus i kvensk uttrykker ASPEKT, eller om handlinga er AVGRENSA eller UAVGRENSA. Objektet står også i partitiv når det står for noe DELELIG, noe som kan måles, eller når vi kan spørre hvor mye det er av det (8, 10). Det fins også verb som alltid tar objekt i partitiv, for eksempel *studeerata* (‘studere’) (11) og *puhhuut* (‘snakke’) (12). Slike handlingssetninger skiller seg ut ved at objektet ikke blir endra eller påvirka av verbalhandlinga.

Vi kan si at vi bruker genitivs- eller nominativsobjekt når handlinga omfatter objektet som heilhet, mens når handlinga ikke påvirker objektet, eller ikke omfatter heile objektet, så bruker vi partitivobjekt. I det første tilfellet snakker vi om TOTALOBJEKT, og i det andre tilfellet om PARTIALOBJEKT.

Personlige pronomen i flertall har ei spesiell objektsform, som også kalles for akkusativ (*meidät* ~ *meät* (‘oss’), *teidät* ~ *teät* (‘dere’), *heidät* ~ *heät* (‘dem’)), og som brukes som totalobjektskasus.

TOVERDIGE HANDLINGsetninger følger dette mønsteret:

TOVERDIG HANDLING:

S[NP[nom.]] + V[handlingsverb, subjektskongruens] + O[NP[objektskasus]]

4.2.5.2 TRANSITIV ENDRING

TRANSITIV ENDRING er en treverdig setningstype som likner på den TOVERDIGE HANDLINGsetningstypen. TRANSITIVE ENDRINGsetninger forteller at noe blir endra på et eller anna vis. Verbalet tar et predikativ som si

tredje utfylling, og korrelatet til predikativet er objektet i setninga. Verbalet består at et ENDRINGSVERB av typen *maalata* ('male'), *färjätä* ('farge') eller *muuttaa*(*t*) ('endre').

1.	Anni	färjäs	hamheen	vihriseksi.
	N[sg. nom.]	V[<i>färjätä</i> , 3. sg.]	N[sg. gen.]	A[sg. transl.]
	S	V	O	PRED
	'Anni farga skjørtet grønt.'			
2. Pekka muutti nimen norjalaiseksi.
'Peder fornorska navnet sitt.'
3. Faari leikkas housunsääret lyhykäisemäksi.
'Far klippte bukseleggene kortere.'

TRANSITIVE ENDRINGSsetninger følger dette mønsteret:

TRANSITIV ENDRING:

S[NP[nom.]] + V[endringsverbi, subjektskongruens] + O[NP[objektskasus]] + PRED[AP[sg. trans.]]

4.2.5.3 TRANSITIV EIERSKAPSENDRING

Verbalet i TRANSITIVE EIERSKAPSENDRINGsetninger er et treverdig verb som forteller at noen får eller tar noe(n) fra noen, eller at noen gir, selger eller på anna vis avstår noe til noen. Verba som er brukt i slike setninger, kan vi dele inn i GI-VERB og TA-VERB. Eksempler på gi-verb er *ant(t)aa(t)* ('gi'), *myy(đ)ä* ('selge'), *kenkätä* ('gi i gave'), *ojent(t)aa(t)* ('overrekke') og også *ostaa(t)* ('kjøpe (til)'). Eksempler på ta-verb er *saada* ~ *saaha* ('få'), *ottaa(t)* ('ta'), *varastaa(t)* ('stjele') ja *ostaa(t)* ('kjøpe (av)'), Eksempler:

1.	Pekka	sai	palkinon	Kalevalaseuralta.
	N[sg. nom.]	V[<i>saada</i> , 3. sg.]	N[sg. gen.]	N[sg. abl.]
	S	V	O	ADV
	'Peder fikk en pris fra Kalevala-selskapet / Peder fikk Kalevala-selskapets pris.'			
2.	Pekka	[ei saanu]	palkinttoo	kruunulta.
	N[sg. nom.]	V[<i>saada</i> , nekt. 3. sg.]	N[sg. part.]	N[sg. abl.]
	S	V	O	ADV
	'Peder fikk ikke noen pris fra kongemakta.'			

3. Aaro varasti minulta sydämen.
'Aaro stjal hjertet mitt [ordrett: fra meg].'
4. Matti [ei ostanu] minulta ruokkaa.
'Mats kjøpte ikke mat av meg.'
5. Stina kenkkäs Mikole piilin.
N[sg. nom.] V[*kenkätä*, 3. sg.] N[sg. all.] N[sg. gen.]
S V ADV O
'Stina ga Mikkel en bil i gave.'
6. Liisale annethiin preivit.
N[sg. all.] V[*anttaat*, passiv.] N[pl. nom.]
ADV V O
'Brevet blei gitt til Lisa.'
7. Pekale ojenethiin palkinon.
'Prisen blei overrakt til Peder.'

I TRANSITIVE EIERSKAPSENDRINGssetninger med ta-verb står adverbialet, som uttrykker den eller det som blir tatt fra, i ablativ (1–4), sammen med gi-verb står det i allativ (5–7). Objektet tar objektskasus. Vi ser også at adverbialet og objektet kan bytte plass uten at betydninga blir endra, til forskjell fra norsk, hvor det direkte objektet følger rett etter verbalet.

Ei typisk TRANSITIV EIERSKAPSENDRINGssetning følger dette mønsteret:

TRANSITIV EIERSKAPSENDRING:
S[NP[nom.]] + V[ta- eller gi-verb, subjektskongruens] + O[NP[objektskasus]] +
ADV[NP[abl./all.]]

Vi kan jamføre denne setningstypen med EIERSKAPssetninger. I EIERSKAPssetninger er det noen som har noe, i ta-setninger er det noen som får eller tar noe fra noen, og i gi-setninger er det noen som gir noe til noen. I alle disse setningstypene står adverbialet i ytre lokalkasus eller *l*-kasus.

Av eksempla ovafor går det fram at reglene for objektskasus er de samme som i TOVERDIGE HANDLINGssetninger (se avsnitt 4.2.5.1).

Også FLYTTEVERB (se avsnitt 4.2.5.4 nedafor) kan brukes som verbal i TRANSITIVE EIERSKAPSENDRINGssetninger (8, 9):

8. Kaisa toi minule skenkin.
'Kaisa hadde med seg en gave til meg.'
9. Muori siirsi [minun kontole] rahhaa.
'Mor overførte penger til kontoen min.'

Det fins også ei heil gruppe med verb som brukes i indirekte setninger (se avsnitt 4.3 nedafør), som tar både objekt og adverbial heilt på samme måte som setningene som er presentert ovafor. Eksempler på slike indirekte setninger ser vi i (10–16).

Som verbal i slike setninger opptrer vanligvis verb som *pyyt(t)ää(t)* ('be om'), *puhhuut ~ puhua(t)* ('snakke'), *kirjo(i)ttaa(t)* ('skrive'), *näyttää(t)* ('vise'), *muistela* ('fortelle') og *opettaa(t)* ('lære, undervise'):

10. Matti pyysi minulta ruokkaa.
'Mats ba meg om mat.'
11. Kaisa sanoi Majjale tottuuden.
'Kaisa fortalte Maja sannheta.'
12. Mie puhuin hänele [kaunhiita sanoi].
'Jeg sa fagre ord til henne.'
13. Stiina [ei muistelu] Mikole tottuutta.
'Stina fortalte ikke sannheta for Mikkel.'
14. Leena näytti studenteille [uussii kuvvii].
'Lene viste nye bilder til studentene.'
15. Oppiijoile opetethiin [suomen kieltä].
'Elevene blei undervist i finsk språk.'
16. Studenteille näytethiin eksaamenitehtävän.
'Studentene fikk se eksamensoppgavene.'

4.2.5.4 FLYTTING

FLYTTINGssetninger er et treverdig verb som kjerne, og de forteller at noen flytter noen eller noe fra et sted til et anna sted. Subjektet i setninga er den eller det som flytter, objektet er det som blir flytta, og adverbial er stedet som objektet blir flytta fra eller til. Vi kan sammenlikne FLYTTINGssetninger med TRANSITIVE

EIERSKAPSENDRINGssetninger: I begge er det noe, uttrykt gjennom objektet, som endrer posisjon. I TRANSITIVE EIERSKAPSENDRINGssetninger er det eieren som bytter, mens i FLYTTINGssetninger er det noe som bytter plass fordi noen flytter på det.

Eksempler på FLYTTEVERB er *siirt(t)ää(t)* ('flytte'), *liikuttaa(t)* ('røre, bevege'), *tuoda ~ tuua* ('bringe, ha med seg'), *viiedä ~ viiä* ('føre, ta med seg'), *panna* ('legge; sette'), *nout(t)aa(t)* ('hente'), *vettää(t)* ('slepe, dra, trekke'). Jamfør disse eksempelsetningene:

1.	Einari	toi	piilin	Tyskästä.
	N[sg. nom.]	V[<i>tuoda</i> , 3. sg.]	N[sg. gen.]	N[sg. elat.]
	S	V	O	ADV
	'Einar hadde med seg en bil / bilen fra Tyskland.'			
2.	Sie	[et pannu]	kuppii	hyllyle.
	Pron[2. sg.]	V[<i>panna</i> , nekt. 2. sg.]	N[sg./pl. part.]	N[sg. all.]
	S	V	O	ADV
	'Du satte ikke koppen på hylla.'			
3.	Miina	[oon noutanu]	minun	kotiin.
	N[sg. nom.]	V[<i>nouttaat</i> , 3. sg.]	Pron[gen.]	Adv
	S	V	O	ADV
	'Mina har henta meg heim.'			
4.	Muori vei pojan lastentarhaaseen.			
	'Mora leverte gutten/sønnen i barnehagen.'			
5.	Sisaret [olthiin viemässä] poikkaa lastentarhaaseen.			
	'Søstrene hadde med seg gutten på veg til barnehagen.'			
6.	Äiji [ei löytäny] [kuolutta reppoo] siljolta.			
	'Bestefar fant ikke noen død rev på brua.'			
7.	Pekka siirsi toolin siljole.			
	'Peder flytta stolen ut på gårdsplassen.'			
8.	Pekkaa [ei noudettu] taivhaaseen.			
	'Peder blei ikke henta opp til himmelen.'			
9.	Mettästä löyðethiin [kuolheen revon].			
	'Det blei funnet en død rev i skogen.'			

10. Kaapista viskathiin [vanhaat ruvat].

‘Den gamle maten blei kasta ut av skapet.’

Typiske FLYTTINGssetninger følger dette mønsteret:

FLYTTING:

S[NP[nom.]] + V[flytteverb, subjektskongruens] + O[NP[objektskasus]] +
ADV[NP[frastedskasus/tilstedskasus]/PP/AdvP]

Adverbialet står i frasteds- eller tilstedskasus. Reglene for når vi bruker indre eller ytre lokalkasus (*s-* eller *l-*kasus), er de samme som vi bruker når noe(n) beveger seg fra eller til et sted (se STED i avsnitt 4.2.1.1 og BEVEGELSE i avsnitt 4.2.1.2 ovafor): Når noe(n) flyttes ut av innsida av noe, så bruker vi indre lokalkasus (3–5, 8–10). Når noe(n) flyttes bort fra utsida av noe, så bruker vi ytre lokalkasus (2, 6, 7). Sammen med stedsnavn bruker vi vanligvis indre lokalkasus (1).

Også TRANSITIVE EIERSKAPSENDRINGsverb kan brukes som verbal i FLYTTINGssetninger (11, 12).

11. Lassi osti sykkelin Uslusta.

‘Lars kjøpte en sykkel / sykkelen i Oslo.’

12. Mie sain skenkin Suomesta.

‘Jeg fikk en gave / gaven fra Finland’

4.2.6 Tilstandssetninger

TILSTANDSSETNINGER forteller noe om en ytre eller indre tilstand eller tilstandsendring. Det fins flere typer tilstandssetninger.

4.2.6.1 VÆRTILSTAND

Den første typen vi skal diskutere her, er VÆRTILSTANDssetninger. Eksempler på VÆRVERB er *paistaa(t)* (‘skinne’), *tuula* (‘blåse’) og *sattaa(t)* (‘regne’). I noen tilfeller uttrykkes VÆRTILSTAND i ei setning med S + V-struktur, det vil si at subjektet står først i setninga, og så følger værverbet (1):

1. Aurinko	paistaa.
N[sg. nom.]	V[<i>paistaa</i> , 3. sg.]
S	V
‘Sola skinner.’	

Vanligere er likevel at VÆRTILSTAND blir uttrykt med ei setning hvor subjektet mangler heilt (2–4). I slike setninger er det vanligvis et fritt adverbial (F-ADV) som står i begynnelsen av setninga (3, 4), ettersom det er et prinsipp i kvensk å unngå at verbet står først i setninga. Verbet *sattaaat* betyr ‘komme som nedbør’, og nedbørsforma er uttrykt gjennom subjektet, som kommer sist i setninga på samme måte som i EKSISTENSsetninger (5–7). Men på subjekts-plass i begynnelsen av setninga kan vi også plassere det tomme subjektet *se* (8). Alle disse setningene svarer til norske setninger med det formelle subjektet *det*. Eksempler på VÆRTILSTANDSsetninger er:

2. Sattaa	ja	tuulee.
V[<i>sattaaat</i> , 3. sg.]	Konj	V[<i>tuula</i> , 3. sg.]
V	Konj	V
‘Det regner og blåser.’		
3. Ulkona	sattaa.	
Adv	V[<i>sattaaat</i> , 3. sg.]	
F-ADV	V	
‘Det regner ute.’		
4. Merelä	tuuli.	
N[sg. adess.]	V[<i>tuula</i> , 3. sg.]	
F-ADV	V	
‘Det blåste på havet.’		
5. Tromssassa	sattaa	vettä.
N[sg. iness.]	V[<i>sattaaat</i> , 3. sg.]	N[sg. part.]
F-ADV	V	S
‘Det regner i Tromsø.’		
6. Tunturissa pani/satoi lunta.		
‘Det snødde på fjellet.’		
7. Pyssyjo vessa	sattaa	rakheita.
N[sg. iness.]	V[<i>sattaaat</i> , 3. sg.]	N[pl. part.]
‘Det hagler i Børselv.’		
8. Se sattaa ja tuulee.		
‘Det regner og blåser.’		

Som vi ser i (7), så mangler VÆRTILSTANDSsetninger subjektskongruens, og setningstypen likner også i så henseende på EKSISTENSsetninger.

Det vanlige mønsteret for VÆRTILSTANDssetninger er slikt:

VÆRTILSTAND:

(se/F-ADV[NP/PP/AdvP] +) V[værverb, 3. sg.] (+ S[NP[part.]])

4.2.6.2 YTRE TILSTAND

Den andre typen tilstandssetning er YTRE TILSTAND, som forteller om temperaturen eller karakteriserer været på annen måte. Som verbal i slike setninger bruker vi *olla* ('være') (1–4) eller *tulla* ('komme') (5, 6). Subjektet står sist i setninga, etter verbalet. Særlig når utfyllinga er en adjektivfrase (2), så kan slike setninger analyseres som predikasjonssetninger med predikativ som utfylling.

1. Oli	[kova sää].
V[<i>olla</i> , 3. sg.]	N[sg. nom.]
V	S
'Det var dårlig vær/uvær.'	
2. Oli	[oikhein lämmin].
V[<i>olla</i> , 3. sg.]	A[sg. nom.]
V	PRED
'Det var riktig varmt.'	
3. Oon ilta.	
'Det er kveld.'	
4. Ushein olthiin [pahat ilmat].	
'Det var ofte dårlig vær.'	
5. Tuli [kaunis syksy].	
'Det blei en fin høst.'	
6. Huomena tullee [kaunis sää].	
'Det blir fint vær i morgen.'	

Også her kan vi legge til det tomme subjektet *se* i begynnelsen av setninga (7, 8):

7. Se oli [kaunis ilta].	
'Det var en fin kveld.'	
8. Se oli [oikhein lämmin].	
'Det var riktig varmt.'	

Mønsteret for YTRE TILSTANDssetninger er slikt:

YTRE TILSTAND:

(se/F-ADV[NP/PP/AdvP] +) V[*tulla, olla*, subjektskongruens + S[NP[nom.]]/
PRED[AP[nom.]

4.2.6.3 SANSETILSTAND

SANSETILSTAND er en type tilstandssetning hvor predikativet står i ablativ, og som forteller hvordan det lukter eller ser ut på et sted. Her bruker vi verba *haista* ('lukte') og *näyttää(t)* ('se ut'). Slike setninger mangler subjekt, men har i stedet et stedsadverbial (1, 2). Denne setningstypen ligger nærmest PREDIKATIV SANS, og vi analyserer den andre utfyllinga som predikativ.

1. Saunassa	haissee	hyväلتä.
N[sg. iness.]	V[<i>haista</i> , 3. sg.]	A[sg. abl.]
ADV	V	PRED
'Det lukter godt i badstua.'		
2. Sielä	näytti	kaunhiilta.
Adv	V[<i>näyttää</i> t, 3. sg.]	A[sg. abl.]
ADV	V	PRED
'Det så fint ut der.'		

I disse setningene er verbalet alltid i tredje person entall. Setningstypen følger dette mønsteret:

SANSETILSTAND:

ADV[NP[tilstandskasus]/PP/AdvP]+ V[*haista, näyttää*t[3. sg.]] + PRED[AP[sg. abl.]]

4.2.6.4 INDRE TILSTAND

Den fjerde tilstandssetningstypen kaller vi for INDRE TILSTAND, og den forteller noe om den indre tilstanden til et levende vesen. Det er verbet *olla* ('være') som er brukt i slike setninger. Setningstypen minner om EIERSKAPssetninger, men den kan alternativt også fortelle noe om ei tilstandsending. Da er det *tulla* ('bli') som er brukt som verb. Utfyllinga som står foran verbalet, er i adessiv når verbet er *olla* (1, 3, 5,7), og i allativ når verbet er *tulla* (2, 4, 6). Den andre utfyllinga i setninga er en

tilstandsbeskrivende adjektivfrase (1,2) eller en substantivfrase (3–7). Adjektivfraser likner her mest på predikativ, mens substantivfraser likner mest på subjekt. Vi kaller dem her for enkelthets skyld bare for utfylling.

1. Dagnylä	oon	kylmä.
N[sg. adess.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	A[sg. nom.]
ADV	V	UTFYLLING
‘Dagny fryser.’		
2. Liisale	tuli	kylmä.
N[sg. adess.]	V[<i>tulla</i> , 3. sg.]	A[sg. nom.]
ADV	V	UTFYLLING
‘Lisa blei kald.’		
3. Minula	oon	palava.
Pron[1. sg.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	N[sg. nom.]
ADV	V	UTFYLLING
‘Jeg er svett.’		
4. Kissale tuli [nälkä ja jano].		
‘Katten blei sulten og tørst.’		
5. Kaikila oon hoppu.		
‘Alle har det travelt.’		
6. Äijile tuli [paha mieli].		
‘Bestefar blei i dårlig humør.’		
7. Meilä oli [huono tila] ja [huono sija].		
‘Vi hadde dårlig tid og dårlig med plass.’		

Sjøl om disse setningene minner om EIERSKAPssetninger, så skiller de to typene seg fra hverandre ved at subjektet i nektende EIERSKAPssetninger står i partitiv, mens den tilsvarende utfyllinga i INDRE TILSTANDssetninger alltid står i nominativ (8–12):

8. Dagnylä [ei ole] kylmä.
‘Dagny fryser ikke.’
9. Liisale [ei tullu] kylmä.
‘Lisa blei ikke kald.’

10. Minula [ei ole] palava.
'Jeg er ikke svett.'
11. Heikala [ei ole] koskhaan hoppu.
'Henry har det aldri travelt.'
12. Äijile [ei tullu] [paha mieli].
'Bestefar blei ikke i dårlig humør.'

Mønsteret for INDRE TILSTANDSsetninger er slikt:

INDRE TILSTAND:
 ADV[NP[adess.]] + V[*olla*, 3. sg.] + UTFYLLING[NP/AP[sg. nom.]]
 eller
 ADV[NP[all.]] + V[*tulla*, 3. sg.] + UTFYLLING[NP/AP[sg. nom.]]

4.2.6.5 STATUS

Den siste tilstandssetningstypen vi tar opp her, er STATUS. Her korrelerer subjektet med et tilstandsadverb (se avsnitt 9.4.3). Som verb bruker vi *olla* ('være') (2, 4, 5) eller *mennä* ('gå') (1, 4), og stundom også *tulla* (komme; bli') (6). Eksempler er:

1. Piili	meni	rikki.
N[sg. nom.]	V[<i>mennä</i> , 3. sg.]	Adv
S	V	ADV
'Bilen gikk sund.'		
2. [Kaikki tiet]	olthiin	poikki.
N[pl. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. pl.]	Adv
S	V	ADV
'Alle veger var stengt.'		
3. Talo	oon	kaltossa.
N[sg. nom.]	V[<i>olla</i> , 3. sg.]	Adv
S	V	ADV
'Huset står på skrå.'		
4. Pekka ja Kalla menthiin naimishiin.		
'Peder og Kalla gifta seg.'		
5. Häävierhaat olthiin päissä.		
'Bryllupsgjestene var fulle.'		

6. Liisaki tuli päihin.
'Også Lisa blei full.'

Sjøl om adverb ikke bøyes, så ser vi her at verba *mennä* og *tulla* i slike konstruksjoner tar som utfylling adverb som historisk sett er substantiv i tilstedskasus (4, 6), og verbet *olla* slike som historisk sett er substantiv i påstedskasus (3, 5). Adverb av typen *rikki(t)* ('sund, i stykker'), *poikki(t)* ('i to'), *halki(t)* ('i to, tvers igjennom') har bare éi form, som passer med alle verb (1, 2).

STATUSsetninger følger dette mønsteret:

STATUS:

S[NP[nom.]+V[*olla, mennä, tulla*, subjektkongruens]+ADV[AdvP[påstedskasus]]

4.3 Indirekte setninger

Setningstypene vi har diskutert så langt, gjengir direkte et eller anna saksforhold. Nå skal vi ta for oss den andre hovedgruppa av setningstyper, såkalte indirekte setninger.

Som navnet sier, så forteller INDIREKTE SETNINGER bare indirekte om et saksforhold. Subjektet i oversetninga er et ord som betegner et levende vesen. Verbalet i oversetninga forteller hva slags forhold subjektet har til det refererte saksforholdet. Leddsetninga kan være utfylling til verbalet i oversetninga, og i setningsmønster markerer vi slike leddsetninger med SETN. Også en verbfrase (VP) kan være utfylling til verbalet i oversetninga. Verbfrasen kan ha form av infinitiv eller partisipp. Partisippforma verbfraser kan alltid erstattes med en subjunksjonssetning, og derfor skal vi ikke gå nærmere inn på dem her. Men det fins eksempler på slike setninger i avsnittet om partisipp (se 6.8.2.1, eksempler 9–15).

Verbalet i indirekte setninger kongruerer alltid i tall og person med subjektet. Den andre utfyllinga i indirekte setninger er oftest et objekt. Det er slike vanlige tilfeller som skal diskuteres nedafor. Men det fins også indirekte setninger hvor den andre utfyllinga er et adverbial. For eksempel i setninga *Met luotama siihen, ette kainun kieli säilyy* ('Vi stoler på at kvensk overlever') er frasen *siihen, ette kainun kieli säilyy* ('at kvensk overlever') adverbial til verbet *luottaa(t)* ('stole på'). Slike setningstyper skal vi ikke gå inn på her, men vi kommer tilbake til dem for eksempel i avsnittet om junksjoner (se 11.2.2.4).

4.3.1 KOGNISJON

KOGNISJON uttrykker en kognitiv tilstand. Eksempler på KOGNITIVE VERB er *muistaa(t)* ('huske'), *tiet(t)ää(t)* ('vite') og *ymmärt(t)ää(t)* ('forstå'). Verbalet har to utfyllinger, subjektet og objektet. Objektet er typisk ikke noen nomenfrase, men en verbfrase (1, 6) eller ei leddsetning (2–5, 7–8). Leddsetninga er enten ei *ette*-setning (2, 4, 7), eller sammen med noen verb, særlig med *muistaa* og *tiettäät* i nektende setninger, så kan det også være ei spørresetning (3, 5, 8). Er leddsetninga ei spørresetning, så kan den innleies med subjunksjonen *ette*, men denne kan også utelates. Eksempler er:

1. Pekka muisti [lukkeet preivin].
 N[sg. nom.] V[*muistaa*, 3. sg.] VP[1. inf. + N[sg. gen.]]
 S V O
 'Peder huska å lese brevet.'
2. Pekka muisti [ette hän häyttyy lukkeet preivin].
 N[sg. nom.] V[*muistaa*, 3. sg.] SETN[*ette*-syntakti]
 S V O
 'Peder huska at han måtte lese brevet.'
3. Kuningas [ei muistanu] [(ette) oliko hän lukenu preivin].
 N[sg. nom.] V[*muistaa*, nekt. 3. sg.] SETN[(*ette* +) spørresetning]
 S V O
 'Kongen huska ikke om han hadde lest brevet.'
4. Sie tiedät [ette mie olen täälä].
 'Du veit at jeg er her.'
5. Sie [et tieny] [(ette) kuka sie olit].
 'Du visste ikke hvem du var.'
6. Hukka ymmärsi [lähteet pakhoon].
 'Ulven forsto å dra på flukt.'
7. Hukka ymmärsi [ette nyt mennee huonosti].
 'Ulven skjønnte at det sto dårlig til nå.'
8. Hukka [ei ymmärtänny] [(ette) mitä nyt tapattuu].
 'Ulven skjønnte ikke hva som skjedde nå.'

Også et nomen kan fungere som objekt, men da svarer det som regel til ei leddsetning. Jamfør setningene (9, 10) med setningene (11, 12).

9. Met	muistama	kaiken.
Pron[1. pl.]	V[<i>muistaa</i> , 1. pl.]	Pron[sg. gen.]
S	V	O
- ‘Vi husker alt.’

10. Mie muistan Pekan.
‘Jeg husker Peder.’

11. Met muistama, mitä olema lukenheet ja nähneheet.
‘Vi husker hva vi har lest og sett.’

12. Mie muistan, ette olen kohdatellut Pekan.
‘Jeg husker at jeg har møtt Peder.’

Det vanlige mønsteret for KOGNISJON er:

KOGNISJON:
S[NP[nom.]] + V[kognisjonsverb, subjektskongruens] + O[VP/*ette*-setning/(*ette* +) spørresetning]

4.3.2 MEINING

Setninger av typen MEINING forteller at noen antar, syns, trur eller håper at ei sak er slik eller slik. Blant de vanligste MEININGSVERBA finner vi *luula* (‘anta; tru’), *uskoot* ~ *uskoa(t)* (‘tru’), *pittää(t)* (‘synes’) og *toivoot* ~ *toivoa(t)* (‘håpe’). Som objekt fungerer som regel ei *ette*-setning (1–5).

1. Het	luulthiin	[ette kainun kieltä ei ole olemassakhaan].
Pron[3. pl.]	V[<i>luula</i> , 3. pl.]	SETN[<i>ette</i> -setning]
S	V	O
- ‘De trudde (at) kvensk ikke fantes en gang.’
2. Mie luulen [ette Matti oon hullu].
‘Jeg trur (at) Mats er gal.’
3. Alattiolaiset pidethiin [ette amtmani oli oikhein paha].
‘Altaværingene syntes (at) amtmannen var ordentlig slem.’
4. Pekka uskoi [ette Maija rakastaa häntä].
‘Peder trudde (at) Maja elska han.’

5. Met toivoma [ette kissa tullee takaisin].
‘Vi håper (at) katten kommer tilbake.’

Verba *uskoot* ~ *uskoa(t)* (‘tru’) ja *toivoot* ~ *toivoa(t)* (‘håpe’) kan også ta en NP som objekt. Verbet *toivoot* tar objekt i partitiv (6), verbet *uskoot* tar også objekt i partitiv (7), men det kan også ta et adverbial som utfylling (8).

6. Met	toivoma	rauhaa.
Pron[1. pl., nom.]	V[<i>toivoot</i> , 1.pl.]	N[sg. part.]
S	V	O
- ‘Vi håper på fred.’

7. Mie uskon sinnuu.
‘Jeg tror deg.’

8. Pekka uskoi [Jumalan pääle] ~ Jumalhaan.
‘Peder trudde på Gud.’

NP-frasen og PP-frasen i disse setningene svarer på en måte til ei *ette*-setning. Vi kan jamføre setningene i (6–8) med vanlige MEININGSsetninger i (9–11):

9. Met toivoma [ette tulis rauha].
‘Vi håper at det blir fred.’
10. Mie uskon [ette sie puhut totta].
‘Jeg tror at du snakker sant.’
11. Pekka uskoi [ette Jumala oli olemassa].
‘Peder trudde at Gud fantes.’

Det typiske setningsmønsteret for MEINING er slikt:

MEINING:
S[NP[nom.]] + V[meiningsverb, subjektkongruens] + O[ette-setning]

I tilfeller hvor verba *luula*, *uskoot* ~ *uskoa(t)* eller *toivoot* ~ *toivoa(t)* tar som objekt ei *ette*-setning med predikativ, så kan vi erstatte *ette*-setninga med et setningsmønster hvor predikativet består av en NP eller AP i translativ (12–17), eller essiv, når verbet er *pittäät* (18–20). Objektet er alltid i partitiv når verbet er *luula* eller *pittäät* (12–14, 18–20), mens det sammen med verba *uskoot* ~ *uskoa(t)* og *toivoot* ~ *toivoa(t)* også kan ha objektskasus (15–17). Vi har her altså med treverdige verbal å gjøre:

12. Mie	luulin	sinnuu	viishaaksi.
Pron[1. sg.]	V[<i>luula</i> , 1. sg.]	Pron[sg. part.]	A[sg. transl.]
S	V	O	PRED

‘Jeg trudde (at) du var klok.’

13. Perunka luuli meitä kummitukseksi.
‘Beronka trudde (at) vi var spøkelser.’

14. Meitä luulthiin tyhmäksi.
‘Vi blei sett på som dumme.’

15. Hukka	uskoi	ketun	tyhmäksi.
N[sg. nom.]	V[<i>uskoot</i> , 3. sg.]	N[sg. gen.]	A[sg. transl.]
S	V	O	PRED

‘Ulven trudde at reven var dum.’

16. Mie [en usko] sinnuu viishaaksi.
‘Jeg trur ikke (at) du er klok.’

17. Kettu toivoi hukat kuolheeksi.
‘Reven håpa (at) ulvene var døde.’

18. Matti	pittää	minnuu	hulluna.
N[sg. nom.]	V[<i>pittäät</i> , 3. sg.]	Pron[sg. part.]	A[sg. ess.]
S	V	O	PRED

‘Mats syns (at) jeg er gal.’

19. Het pidethään meitä hulluna.
‘De synes (at) vi er gale.’

20. Joonas piti valasta kalana.
‘Jonas trudde (at) kvalen var en fisk.’

Men også i disse MEININGSsetninger er det likevel vanligere å bruke et setningsmønster med *ette*-setning (21–23):

21. Perunka luuli [ette met olima kummitukset].
‘Beronka trudde (at) vi var spøkelser.’

22. Mie [en usko] [ette sie olet viisas].
‘Jeg trur ikke (at) du er klok.’

23. Het pidethiin [ette met olema hullut].
 ‘De syntes (at) vi var gale.’

4.3.3 SANSEOBSERVASJON

I setningstypen SANSEOBSERVASJON uttrykker verbalet en sanseobservasjon. Verbet kan være transitivt eller intransitivt. Eksempler på TRANSITIVE SANSEVERB er *kuula* (‘høre’), *nähđä* ~ *nähhä* (‘se’), *haistaa(t)* (‘lukte’), *maistaa(t)* (‘smake’) ja *tuntteet* ~ *tuntea(t)* ~ *tuntia* (‘kjenne, føle’). Verbalet har to utfyllinger, subjekt og objekt. Objektet kan være et nomen (6, 7, 11) og tar da kasus etter de vanlige objektsreglene. Men vanligere er det at objektet består av ei leddsetning (1–5, 8–10) i form av ei *ette*-setning (1, 8, 9), ei *ko*-setning (2, 10) eller ei spørresetning som kan være innleid av subjunksjonen *ette* (3–5).

1.	[Kylän ihmiset]	nähthiin	[ette Knuutti tuli Aaronniemestä].
	N[pl. nom.]	V[<i>nähđä</i> , 3. pl.]	SETN[<i>ette</i> -setning]
	S	V	O
	‘Bygdefolket så at Knut kom fra Aronneset.’		
2.	[Kylän ihmiset]	nähthiin	[ko Knuutti tuli Aaronniemestä].
	N[pl. nom.]	V[<i>nähđä</i> , 3. pl.]	SETN[<i>ko</i> -setning]
	S	V	O
	‘Bygdefolket så Knut da han kom fra Aronneset.’		
3.	[Kylän ihmiset]	[ei nähnheet]	[(ette) tuliko Knuutti Aaronniemestä].
	N[pl. nom.]	V[<i>nähđä</i> , nekt. 3. pl.]	SETN[(<i>ette</i> +)
kO-spørresetning].
	S	V	O
	‘Bygdefolket så ikke om Knut kom fra Aronneset.’		
4.	Met näjimä [(ette) mitä sielä tapattui].		
	‘Vi så hva som skjedde der.’		
5.	Mie kuulin [mitä sie sanoit].		
	‘Jeg hørte hva du sa.’		
6.	Mie näjin aikamasiinin.		
	‘Jeg så en tidsmaskin / tidsmaskinen.’		

7. Mie [en nähny] aikamasiinii.
'Jeg så ikke noen tidsmaskin / tidsmaskinen.'
8. Het tunnethiin [ette masiini lensi avaruuden läpi].
'De kjente at maskinen fløy gjennom verdensrommet.'
9. Ragnhild kuuli [ette vielä oli sijjaa aikamasiinissa].
'Ragnhild fikk høre at det fortsatt var plass i tidsmaskinen.'
10. Pojat kuulthiin [ko tyttäret tulthiin].
'Guttene hørte jentene da de kom.'
11. Met kuulima kitarinpellaamista.
'Vi hørte gitarspell.'

Også her kan vi erstatte NP-objektet med ei *ette*-setning (12–14):

12. Mie näjin [ette sielä oli aikamasiini].
'Jeg så at det var en tidsmaskin der.'
13. Mie [en nähny] [ette sielä oli aikamasiini].
'Jeg så ikke at det var en tidsmaskin der.'
14. Met kuulima [ette joku pelas kitarilla].
'Vi hørte at noen spelte gitar.'

SANSEOBSERVASJONssesetninger følger dette mønsteret:

SANSEOBSERVASJON:

S[NP[nom.]] + V[sanseverb, subjektkongruens] + O[*ette*- eller *ko*-setning/(ette +)
spørresetning/ NP[objektskasus]]

Som intransitive sanseverb brukes først og fremst *näyttää(t)* ('se ut') og *tuntuut ~ tuntua(t)* ('kjennes, føles'), og subjektet er da ei *ette*-setning (15, 16). Vi kan også legge til det tomme subjektet *se* (14) og ankerordet *siltä*, som står i ablativ (17, 18).

15. Näyttää [ette huomena tullee sadet].
'Det ser ut til at det blir regn i morgen.'
16. Minusta tunttuu [ette nyt alkaa se onnelinen elämä].
'Jeg har inntrykk av at det lykkelige livet begynner nå.'
17. Se näyttää [siltä [ette huomena tullee sadet]].
'Det ser ut til at det blir regn i morgen.'

18. Minusta tunttuu [siltä [ette nyt alkkaa se onnelinen elämä]].

‘Jeg har inntrykk av at det lykkelige livet begynner nå.’

I ikke-generiske setninger er den som kjenner eller har inntrykk av noe, uttrykt som adverbial i elativ (18). Se også avsnitt 11.2.2.1 om setninger med intransitivt sanseverb og *ette*-setninger som subjekt. Men det fins også indirekte setninger av typen SANSEOBSERVASJON der utfyllinga består av et predikativ i ablativ (19):

19. Minusta tunttuu pahalta.

‘Jeg syns det er ille.’

4.3.4 INDIREKTE TALE

INDIREKTE TALE kaller vi setninger som refererer til det noen sier eller tenker. Slike setninger kan som regel formes om til direkte tale eller sitat. Kjernen i INDIREKTE TALE er et TALEVERB som har to utfyllinger, subjekt og objekt. Subjektet står alltid for den aktive utøveren.

Eksempler på taleverb er *sannoot* ~ *sanoa(t)* (‘si’), *muistela* (‘fortelle’), *ilmo(i)ttaa(t)* (‘uttrykke; opplyse’), *kirjo(i)ttaa(t)* (‘skrive’), *ajatella* (‘tenke’), *opettaa(t)* (‘undervise’), *valetella* (‘lyge’), *luvata* (‘love’), *kysyyt* ~ *kysyä(t)* (‘spørre’), *lukkeet* ~ *lukea(t)* ~ *lukia* (‘lese’) og *tutkiit* ~ *tutkia(t)* (‘studere, (ut) forske, undersøke’). Objektet er oftest ei leddsetning i form av ei *ette*-setning (1, 3, 4) eller ei spørresetning (2, 5, 6). Verbet *luvata* kan også ta en infinitivfrase som objekt (7).

1. Perunka sanoi [ette hän kirjoittaa grammatikin].
 N[sg. nom.] V[*sannoot*, 3. sg.] SETN[*ette*-setning]
 S V O
 ‘Beronka sa at han skulle skrive en grammatikk.’
2. Äiji [oon muistelu] [(ette) kunka hän sai emänän].
 N[sg. nom.] V[*muistela*, 3. sg.] SETN[(*ette* +) spørresetning]
 S V O
 ‘Bestefar har fortalt hvordan han fikk seg kone.’
3. [Talmulahden pappi] kirjoitti [ette amtmani kiussaa kainulaissii].
 ‘Presten i Talvik skreiv at amtmannen plaga kvenene.’

4. Het valetelthiin [ette heilä ei ollu sijjaa].
‘De løy om at de ikke hadde plass.’
5. Sammeli kysyi [(ette) keitä tet oletta].
‘Samuel spurte om hvem dere var.’
6. Het kysyhiin [(ette) mitä met nyt häydymä tehdä].
‘De spurte om hva de måtte gjøre nå.’
7. Iisko lupas [anttaat mulle rahhaa].
N[sg. nom.] V[*luvata*, 3. sg.] VP[1. inf. + ADV + O]
S V O
‘Isak lovte å gi meg penger.’

Det typiske setningsmønsteret for INDIREKTE TALE er slikt:

INDIREKTE TALE:
S[NP[nom.]] + V[taleverb, subjektskongruens] + O[*ette*-setning/(*ette* + spørresetning)]

I INDIREKTE TALE legger man gjerne til hvem som er mottakeren for talen, lovnaden, spørsmålet osv. Eksempler ser vi i (8, 9):

8. Het valetelthiin meile, [ette heilä ei ollu sijjaa].
Pron[3. pl., nom.] V[*valetella*, 3. pl.] Pron[all.] SETN[*ette*-setning]
S V ADV O
‘De løy for oss om at de ikke hadde plass.’
9. Sammeli kysyi meiltä, [(ette) keitä tet oletta].
‘Samuel spurte oss om hvem vi var.’

Når INDIREKTE TALE blir brukt etter mønster av STYRINGsetninger (se avsnitt 4.3.6), så kan vi i stedet for *ette*-setninga ha en infinitivsfrase som forbindes med oversetninga med hjelp av subjunksjonen *ette* (10) (se også avsnitt 11.2.2.2):

10. Iisakki sanoi [ette lähtiä heti kotia].
‘Isak sa at han snart skulle dra heim.’

Også verbet *seissoot* ~ *seisoa(t)* (‘stå’) kan brukes i INDIREKTE TALE, men slike setninger skiller seg fra dem vi har diskutert så langt, ved at leddsetninga her fungerer som subjekt (11):

11. Aviisissa seisoj, [ette koko kylä oon myytävänä].
 N[sg. iness.] V[*seisoot*, 3. sg.] SETN[*ette*-setning]
 ADV V S
 'I avisa sto det at heile bygda var til salgs.'

Slike setninger minner om EKSISTENSsetninger, og verbet står alltid i tredje person entall.

4.3.5 NAVNGIVING

NAVNGIVING er en treverdig indirekte setningstype som er spesiell på den måten at den ikke tar utfylling i form av ei leddsetning eller en verbfrase, men en nomen- eller adjektivfrase. Vi bruker denne setningstypen til å uttrykke hva noen eller noe kalles for. Eksempler på NAVNGIVINGsverb er *käskeet* ~ *käskeät* ~ *käskiä* ('kalle'), *kuttuut* ~ *kuttua(t)* ('kalle'), *sannoot* ~ *sanoa(t)* ('si'), *nimittää(t)* ('navngi, kalle') og *haukkuut* ~ *haukkua(t)* ('kjefta'). Som utfyllinger tar NAVNGIVINGssetninger i tillegg til subjekt et nomenobjekt og et predikativ i form at en NP (1, 3) eller en AP (2) som står i translativ.

1. Solgunn käskee [kainun kieltä] [sydämen kieleksi].
 N[sg. nom.] V[*käskeet*, 3. sg.] N[sg. part.] N[sg. transl.]
 S V O PRED
 'Solgunn kaller kvensk for hjertespråket.'
2. Hanna haukkui minnuu hulluksi.
 'Hanna kjefta på meg og kalte meg for gal.'
3. Ruijalaiset sanothiin meitä kvääniksi.
 'Nordmennene kalte oss for kvener.'

Setningsmønsteret for NAVNGIVING er slikt:

NAVNGIVING:
 S[NP[nom.]] + V[navngivingsverb, subjektkongruens] + O[NP[part.]] +
 PRED[NP/AP[sg. transl.]]

I bekreftende setninger kan objektet i entall også stå i genitiv (4), og i flertall kan det stå i nominativ (5):

4. Solgunn käskee [kainun kielen] [sydämen kieleksi].
 'Solgunn kaller kvensk for (sitt) hjertespråk.'

5. Ruijalaiset haukuthiin pojat kväänikläpiksi.
 Nordmennene kjefta på guttene og kalte dem for kvenunger.’

4.3.6 STYRING

Kjernen i STYRINGssetninger er verb som uttrykker BEFALING, TILLATELSE, FORBUD eller liknende. Vi kaller disse for STYRINGSVERB. Slike setninger forteller at noen befaler, tillater eller forbyr noen å gjøre noe. Vanlige verb i STYRINGssetninger er *käskeet* ~ *käskeät* ~ *käskiä* (‘befale; be’), *ant(t)aa(t)* (‘tillate, gi lov’), *neuvoot* ~ *neuvoa(t)* (‘gi råd, veilede’) og *kielt(t)ää(t)* (‘forby, nekte’). Verb som uttrykker ønske eller tillatelse til at noen gjør noe, tar objekt i forma en verbfrase hvor subjektet i entall er i genitiv (1, 4, 6) og i flertall i nominativ (3, 5, 7); personlige pronomer i flertall står i såkalt akkusativ (2).

1. Mie	käskin	[Liisan	[lukkeet läksyt]].
Pron[1. sg.]	V[<i>käskeet</i> , 1. sg.]	VP[N[sg. gen.]	VP[1. inf. + N]]
S	V	O[S + V + O]	
‘Jeg ba Lisa om å gjøre leksene.’			
2. Perunka	käski	[meidät	[tulla sisäle]].
N[sg. nom.]	V[<i>käskeet</i> , 3. sg.]	VP[Pron[1. pl., akk.]	VP[1. inf. + Adv]]
S	V	O[S + V + ADV]	
‘Beronka ba oss om å komme inn.’			
3. Muori	käski	[pojat	[syödä puuron]]
N[sg. nom.]	V[<i>käskeet</i> , 3. sg.]	VP[N[pl. nom.]	VP[1. inf. + N]]
S	V	O[S + V + O]	
‘Mora ba sønnene om å spise grøten.’			
4. Ämmi antoi [pojan [summastaat kissaa]].			
‘Bestemora ga gutten lov til å kysse katten.’			
5. Äiji antoi [pojat [lähteet pyythöön]].			
‘Bestefaren ga guttene lov til å dra på fiske.’			
6. Pappi neuvoi [Nillan [lähteet reishuun]].			
‘Presten rådde Nils til å dra på ei reise.’			
7. Opettaaja neuvoi [koululapset [lukkeet läksyt]].			
‘Læreren anbefalte elevene å gjøre leksene.’			

Setningstypen STYRING følger dette mønsteret:

STYRING:

S[NP[nom.]] + V[styringsverb, subjektskongruens] + O[VP[S[NP[sg. gen./pl. nom./akk.]] + VP[1. inf. (+ UTFYLLING)]]

Verbet *pyyt(t)ää(t)* ('fiske; fange; be om') opptrer sjelden i STYRINGSkonstruksjoner. Men når det gjør det, så tar det en 3. infinitivsfrase i illativ som objekt (8):

8. Isä pyysi [minun lähtemhään pyythöön].
'Far ba meg om å dra på fiske.'

Når vi bruker verbet *kielt(t)ää(t)* ('forby, nekte') som verbal, så står verbet i objektsverbfrasen i 3. infinitiv (9–11), og vi analyserer det som adverbial. Subjektet i objektsverbfrasen har objektskasus, det betyr at når oversetninga er nektende, så står det i partitiv (11).

9. Prosti kielsi [Perungan [saarnaamasta kainuksi]].
N[sg. nom.] V[kielttää, 3. sg.] VP[N[sg. gen.] VP[3. inf. elat. + N]
S V ADV[S + V + ADV]
'Prosten nekta Beronka å preke på kvensk.'

10. Faari kielsi pojat [lähtemästä pyythöön].
N[sg. nom.] V[kielttää, 3. sg.] VP[N[pl. nom.] VP[3. inf. elat. + N]]
S V ADV[S + V + ADV]
'Faren forbydde sønnene å dra på fiske.'

11. Papit ei kieltänheet [faarii [juomasta viinaa]].
N[pl. nom.] V[kielttää, nekt. 3. pl.] VP[N[sg. part.] VP[1. inf. elat. + N]
S V ADV[S + V + O]
'Prestene forbydde ikke faren å drikke brennevin.'

Mønsteret for STYRING med verbet *kielttää* er slikt:

STYRING – med verbet *kielttää*:

S[NP[nom.]] + V[kielttää, subjektskongruens] + ADV[VP[S[NP[objektskasus]]]
+ V[3. inf. elat. (+ UTFYLLING)]]

Når verbfrasen i ei STYRINGssetning kan tenkes som et sitat av ei oppfordring, så er det mulig å legge til subjunksjonen *ette* framfor infinitiven (12, 13). Det er særlig utbredt i Varanger-varieteteten, jf. disse eksemplene:

12. Mie käskin [Liisan ette lukia läksyt].
 ‘Jeg ba Lisa om å gjøre leksene.’
13. Pappi neuvoi [Nillan ette lähtiä reishuun].
 ‘Presten anbefalte Nils å dra på ei reise.’

I Varanger-varieteteten brukes samme konstruksjonen også med verbet *kieltää* (‘forby, nekte’). Verbet i objektsverbfrasen står da i 1. infinitiv, men vi må da legge til nektingsverbet *ei* (14):

14. Prosti kielsi [Perunkaa [ette ei saarnata kainuksi]].
 N[sg. nom.] V[*kieltää*, 3. sg.] VP[N[sg. part.] [VP[*ette* + ei + 1. inf. +N]]]
 S V O[S + *ette* + V + ADV]
 ‘Prosten nekta Beronka å preke på kvensk.’

Objektsverbfrasen i setningene ovafor har et subjekt. Vanligere er likevel at slike VP-subjekt mangler i STYRINGssetninger (14–16):

15. Perunka käski [(ette) tulla sisäle].
 ‘Beronka ba meg/deg/han/hun/oss/dere/dem om å komme inn.’
16. Pappi neuvoi [(ette) lähtiä sisäle].
 ‘Presten anbefalte meg/deg/han/hun/oss/dere/dem å komme inn.’
17. Prosti kielsi [ette ei saarnata kainuksi].
 ‘Prosten forbydde at det skulle prekes på kvensk.’

Samme setningsmønster kan vi også bruke med taleverb dersom objektsverbfrasen kan tolkes som ei oppfordring (17, 18):

18. Mie sanoin Liisale [ette lähtiä Vesisaarheen minun kansa].
 ‘Jeg sa til Lisa at hun skulle dra til Vadsø sammen med meg.’
19. Faari huusi [ette tulla aphuun].
 ‘Faren ropte at jeg/du/han/hun/vi/dere/dem skulle komme til hjelp.’

Se også avsnitt 11.2.2.2 om slike *ette*-fraser.

4.4 Modifiserte setninger

Som MODIFISERTE SETNINGER definerer vi her setninger som inneholder et verb eller verbsamband som ikke bidrar med ny informasjon, men som modifierer saksforholdet som er framstilt i setninga (1, 2), eller bestemmer nærmere tida for når saksforholdet gjelder (3,4). Eksempler på modifiserte setninger er:

Modifisert setning:	Tilsvarende umodifisert setning:
1. Mie häydyn mennä hyysikkhään. 'Jeg må gå på do.'	Mie menen hyysikkhään. 'Jeg går på do.'
2. Sinula oon lupa lähteet feeriälle. 'Du har lov til å dra på ferie.'	Sie lähdet feeriälle. 'Du drar på ferie.'
3. Pekka oon juomassa kaffii. 'Peder holder på å drikke kaffe.'	Pekka juo kaffii. 'Peder drikker kaffe.'
4. Pekka kerkes juomasta kaffii. 'Peder var ferdig med å drikke kaffe.'	Pekka joi kaffii. 'Peder drakk kaffe.'

Vi deler modifiserte setninger inn i tre hovedtyper:

- ◆ Verbalet i den modifiserte setninga er et modalverb som modifierer handlinga i setninga, som for eksempel i (1) ovafor, hvor verbet *häytttyyt ~ häytyä(t)* ('måtte') uttrykker at handlinga er nødvendig.
- ◆ Setninger hvor modus blir uttrykt med hjelp av verbet *olla* og et nomentillegg. Et eksempel på denne typen er *olla lupa*-konstruksjonen i (2).
- ◆ Aspektsetninger hvor tidspunktet eller tidsperioden blir avgrensa med hjelp av et aspektverb eller en verbkonstruksjon. I eksemplet i (4) er det aspektverbet *keritä*, og i (3) er det *olla tekemässä*-konstruksjonen som er brukt. Heller ikke disse aspektuelle tilleggga tilfører noen annen informasjon enn avgrensinga i tid.

Vi tar for oss de tre typene etter tur og orden.

4.4.1 Modalsetninger

Verbalet i modalsetninger består av et MODALVERB. Et modalverb forteller om saksforholdet i setninga etter talerens syn eller generelt er sikkert eller usikkert, nødvendig eller mulig, lovlig eller ulovlig, sannsynlig eller usannsynlig osv. Eksempler på modalverb er *häytttyyt ~ häytyä(t)*, *häätttyyt ~ häätyä(t)* ('måtte'), *pittää(t)* ('skulle,

mää), *jouttuut* ~ *joutua(t)* ('måtte, bli tvunget til'), *kannattaa(t)* ('lønne seg'), *saada* ~ *saaha* ('få'), *aikkoot* ~ *aikoa(t)* ('akte, ha til hensikt'), *meinata* ('tenke seg'), *haluta* ('ville, ha lyst til'), *saattaa(t)* ('kunne'), *sattuut* ~ *sattua(t)* ('falle seg, skje tilfeldigvis) og *tait(t)aa(t)* ('kunne; tørre'). Som modale verb brukes *auttaa(t)* ('nytte, hjelpe') og *tarvita* ~ *tarttee(t)* ('behøve, trenge') så å si bare i nektende setninger.

I tillegg til modalverbet er det alltid et anna verb i setninga som forteller om det faktiske saksforholdet som blir realisert, eller som forblir urealisert. Dette verbet danner alltid en infinitivsfrase i 1. eller 3. infinitiv, og det fungerer som utfylling til modalverbet.

◆ Oftest står infinitivsfrasen i 1. infinitiv. De følgende modalverba tar alltid utfylling i 1. infinitiv: *häyttyyt* ~ *häytyä(t)* ('måtte'), *häätyyt* ~ *häätyä(t)* ('måtte'), *pittää(t)* ('skulle'), *tarvita* ~ *tarttee(t)* ('behøve, trenge'), *kannattaa(t)* ('lønne seg'), *auttaa(t)* ('hjelpe'), *saada* ~ *saaha* ('få'), *aikkoot* ~ *aikoa(t)* (akte, ha til hensikt'), *meinata* ('tenke seg'), *haluta* ('ville, ha lyst til'), *saattaa(t)* ('kunne'), *sattuut* ~ *sattua(t)* ('falle seg, skje tilfeldigvis'), *jout(t)aa(t)* ('rekke, ha tid til') og *tait(t)aa(t)* ('kunne; være vel / kanskje'). I disse tilfella fungerer infinitivsfrasen som objekt i setninga. I (1) ser vi et eksempel på hvordan funksjonsanalysen av slike setninger ser ut:

1. Sie	häydyt	[lähteet Vesisaarheen].
Pron[2. sg, nom.]	V[häyttyyt, 2. sg.]	VP[1. inf. + N[sg. ill.]]
S	V	O[V + ADV]
'Du må dra til Vadsø.'		

Jamfør den tilsvarende umodifiserte setninga: *Sie lähdet Vesisaarheen*. Den samme strukturen finner vi i de følgende setningene (2–9):

Modalsetning:	Jamfør direkte setning:
2. Tet [että tarvitte] [kirjoittaat paljon]. 'Dere trenger ikke å skrive mye.'	Tet [että kirjoita] paljon. 'Dere skriver ikke mye.'
3. Aikamatkalaiset pidettiin [kohdata Perungan]. 'Tidsmaskinpassasjerene skulle treffe Beronka.'	Aikamatkalaiset kohdattiin Perungan. 'Tidsmaskinpassasjerene traff Beronka.'
4. Met [emmä saa] [muuttaat tulleevaisuutta]. 'Vi må ikke forandre framtida.'	Met [emmä muuta] tulleevaisuutta. 'Vi forandrer ikke framtida.'

5. Mie halluun [oppiit kainuu].
'Jeg ønsker å lære meg kvensk.'	Mie opin kainuu.
'Jeg lærer meg kvensk.'
6. Aika saattaa muuttuut.
'Tida kan forandre seg.'	Aika muuttuu.
'Tida forandrer seg.'
7. Mie aijon [siirttyyt Suomheen].
'Jeg har tenkt å flytte til Finland.'	Mie siiryyn Suomheen.
'Jeg flytter til Finland.'
8. Tet taidatta [olla oppinheet [koko grammatikin]].
'Dere har vel lært heile grammatikken.'	Tet [oletta oppinheet] [koko grammatikin].
'Dere har lært heile grammatikken.'
9. Hukka sattui [tulla vasthaan].
'En ulv slumpa til å komme imot oss.'	Hukka tuli vasthaan.
'En ulv kom imot oss.'

Modalverba *jouttuut* ~ *joutua(t)* ('måtte; bli til at'), *päästä* ('slippe'), *pakata* ('bli, skje lett/ofte') og *keritä* ('rekke') krever at utfyllinga står i illativ av 3. infinitiv (10–13). Eksemplet i (10) illustrerer funksjonsanalysen av slike setninger:

10. Liisa	jouttuu	[kirjoittamaan muisteluksen].
NP[sg. nom.]	V[<i>jouttuut</i> , 3. sg.]	VP[3. inf. ill. + N[sg. gen.]]
S	V	ADV[V + O]
'Lisa er nødt til å skrive ei fortelling.'		

De følgende setningene har samme strukturen:

Modalsetning:	Jamfør direkte setning:
11. Mie pääsin [lähtemhään kothiin].
'Jeg fikk dratt heim.'	Mie lähdin kothiin.
'Jeg dro heim.'
12. Perunka kerkis [lukemhaan Bibliaa].
'Beronka rakk å lese i Bibelen.'	Perunka luki Bibliaa.
'Beronka leste i Bibelen.'
13. Maito pakkaa [happanemhaan lämpimässä].
'Mjølkk blir lett sur i varmen.'	Maito happanee lämpimässä.
'Mjølkk blir sur i varmen.'

I slike setninger analyserer vi infinitivsfrasen som adverbial ettersom den står i en kasus som er vanlig for adverbiale nominale ledd.

Modalsetninger følger dette mønsteret:

Modalsetning:
S[NP[nom.]] + V[modalverb, subjektkongruens] + O/ADV[VP[1. infinitiv/3. infinitiv illativ (+ UTFYLLING)]]

Når vi ser på modalsetninger hvor utfyllinga står i 3. infinitiv, så kan vi legge merke til at den står i tilstedskasus på samme måte som NP-adverbialet ville ha gjort dersom modalverbet hadde blitt brukt som hovedverb i ei direkte setning. Dette er illustrert i setningene i (14, 15):

Modalsetning:	Jamfør direkte setning:
14. Mie [en pääse] lähtemhään. 'Jeg kan ikke dra.'	Mie [en pääse] Vesisaarheen. 'Jeg kan ikke dra til Vadsø.'
15. Äiji joutui lähtemhään. 'Bestefar blei nødt til å dra.'	Äiji joutui fankilhaan. 'Bestfar havna i fengsel.'

Dersom hovedverbet i ei umodifisert setning tar et NP-objekt som utfylling, så tar det som modalverb i ei modifisert setning en 1. infinitivsfrase som utfylling. Eksempler på det ser vi i (16, 17):

Modalsetning:	Jamfør direkte setning:
16. Sie saat [syöä marjoi]. 'Du får spise bær.'	Sie saat marjoi. 'Du får bær.'
17. Het pidethään lähteet. 'De må dra.'	Het pidethään elläimiitä. 'De holder seg med dyr.'

I likhet med andre setningstyper så står objektet i infinitivsfrasen i nektende modalsetninger alltid i partitiv. Også de andre utfyllingene i infinitivsfrasen har samme form som de ville ha hatt i ei tilsvarende setning uten modalverb.

Dei to verba *kannattaa(t)* ('lønne seg') og *auttaa(t)* ('nytte, hjelpe') skiller seg fra modalverba vi har diskutert så langt, ved at de ikke tar subjekt, men brukes i samme type adessivkonstruksjon som EIERSKAPsetninger (18, 19):

18. Meilä	kannattaa	[studeerata kainuu].
Pron[adess., 1. pl.]	V[kannattaa, 3. sg.]	VP[1. inf. + N[sg. part.]]
ADV	V	S[V + O]
'Det lønner seg for oss å lære oss kvensk.'		

Jamfør: Met studeeraama kainuu. ('Vi studerer kvensk?')

19. Pojila	ei auttanu	[vaitela assiista].
NP[pl. adess.]	V[auttaa, nekt. 3. sg.]	VP[1. inf. + N[sg. elat.]]
ADV	V	S[V + ADV]
'Det hjalp ikke for guttene å klage over saka.'		

Jamfør: Pojat vaitelthiin assiista. ('Guttene klaga over saka.')

Mer vanlig er at slike setninger er generiske (20, 21), eller at de inneholder det tomme subjektet *se* (22):

20. [Kainun kieltä] kannattaa oppiit.

'Det lønner seg å lære seg kvensk.'

21. Assiista [ei auttanu] vaitela.

'Det lønna seg ikke å klage over saka.'

22. Se [ei auttanu] [vaitela assiista].

'Det lønna seg ikke å klage over saka.'

Modalsetninger er også ellers oftest generiske.

4.4.2 OON PAKKO-setninger

Modale verbal kan stundom også være satt sammen av verbet *olla* ('være') og et substantiv, og de danner da til sammen et slags VERBSAMBAND. De to vanligste modale verbsambanda er *olla lupa* ('ha lov') og *olla pakko* ('være nødt'). De opptrer sammen med en adessivkonstruksjon på samme måte som i EIERSKAPssetninger (1–3):

1. Minula	[oon lupa]	[oppiit [kainun kieltä]].
Pron[1. sg., adess.]	V[<i>olla</i> , 3. sg. + N[<i>lupa</i> [sg. nom.]]]	VP[1. inf. + N[sg. part.]]
ADV	V	S[V + O]

'Jeg har lov til å lære meg kvensk.'

Jamfør: Mie opin [kainun kieltä] ('Jeg lærer meg kvensk').

Flere eksempler:

Modalsetning:	Jamfør direkte setning:
2. Kainulaisila [oli pakko] [oppiit
[ruijan kieltä]].	Kainulaset opithiin [ruijan kieltä].
'Kvenene lærte seg norsk.'
'Kvenene var nødt til å lære seg norsk.'	
3. Kaikila [oli halu] [lähteet tunturhiin].	Kaikki lähdethiin tunturhiin.
'Alle hadde lyst til å dra til fjells.'	'Alle dro til fjells.'

Kvensk har et tilsvarende modalt verbsamband hvor den andre delen ikke er et substantiv men et adjektiv (4):

4. Minula [oon paha] [lähteet
tunturhiin].
Pron[1. sg., adess.] V[*olla*, 3. sg. + A[*paha*[sg. nom.]]] VP[1. inf. + N[sg.
ill.]]
ADV V S[V + ADV]
'Det er vanskelig for meg å dra til fjells.'
Jamfør: Mie lähden tunturhiin. ('Jeg drar til fjells.')

NP- eller AP-utfyllinga til verbalet står alltid i nominativ entall.

Særlig i Varanger-varieteteten har denne setningstypen en variant hvor 1. infinitivsfraser er innleid med subjunksjonen *ette* (5):

5. Simmala [oon halu] [*ette lähtiä tunturhiin*].
'Simma har et ønske om å dra til fjells.'

Det vanlige mønsteret for OON PAKKO-setninger er slikt:

OON PAKKO-setning:
ADV[NP[adess.]] + V[*olla*[3. sg.] + NP/AP[sg. nom.]] + S[(*ette* +)VP[1. inf.
(+ UTFYLLING)]]

En annen type OON PAKKO-setninger er generiske setninger hvor det først i setninga står det tomme subjektet *se*, og sist i setninga en 1. infinitivsfrase (6), ei *ette*-setning (7) eller ei *ko*-setning (8):

6. Se [oon soma] hihdata.
'Det er artig å gå på ski.'
7. Se [oli kummallinen] [*ette hän lähti*].
'Det var rart at han dro.'
8. Se [oli surulinen] [*ko Maija kuoli*].
'Det var trist at Maja døde.'

Også her kan 1. infinitivsfrasen være innleid med subjunksjonen *ette* (9, 10):

9. Se [oon paha] [*ette olla köyhä*].
'Det er ille å være fattig.'
10. Se [oon soma] [*ette hihdata*].
'Det er artig å gå på ski.'

Denne setningstypen er egentlig ikke modal i og med at den gjengir et saksforhold direkte. Det er her heller snakk om en type predikasjonssetning hvor

subjektsrolla er fylt av en infinitivsfrase eller ei *ette-* eller *ko-*setning. Det er mer naturlig å tolke ordet *se* i oversetninga som ankerord som representerer leddsetninga (se avsnitt 2.4.4).

Se også avsnitt 11.2.2.1 om setninger hvor subjektet er ei *ette-*setning eller *-frase* eller ei *ko-*setning.

4.4.3 Aspektsetninger

Det som kjennetegner den siste hovedtypen av modifiserte setninger, aspektsetninger, er at verbalet bestemmer nærmere tidspunktet for verbalhandlinga eller *-hendelsen*. Med hjelp av spesielle typer verb kan vi markere at ei handling eller en hendelse begynner, pågår eller blir avslutta. Slike verb kaller vi for ASPEKTVERB. De blir etterfulgt av en 3. infinitivsfrase. Blant aspektverba finner vi for eksempel *alk(k)aa(t)* ('begynne'), som tar 3. infinitiv i illativ (1), *olla* ('være'), som tar 3. infinitiv i inessiv (2), og *keritä* ('bli ferdig') og *heittää(t)* ('slutte'), som tar 3. infinitiv i elativ (3, 4):

1. Met aloima [kuuntelemhaan [Perungan muistelusta]].
 Pron[1. pl.] V[*alkkaat*, 1. pl.] VP[3. inf. ill. + N[sg. part.]]
 S V ADV[V + O]
 'Vi begynte å høre på Beronkas fortelling.'

Jamfør: Met kuuntelimma [Perungan muistelusta]. ('Vi hørte på Beronkas fortelling.')

2. Tyttäret oon [hihtaamassa vaarassa].
 N[pl. nom.] V[*olla*, 3. pl.] VP[3. inf. iness. + N[sg. iness.]]
 S V ADV[V + ADV]
 'Jentene holder på å gå på ski i fjellet.'

Jamfør: Tyttäret hihdathan vaarassa. ('Jentene går på ski i fjellet.')

3. Tet [että ole heittäneet] [laulamasta [vanhoita laului]].
 Pron[2. pl.] V[*heittäät*, nekt. 2. pl.] VP[3. inf. elat. + N[pl. part.]]
 S V ADV[V + O]
 'Dere har ikke slutta med å synge gamle sanger.'

Jamfør: Tet [että ole laulanheet] [vanhoita laului]. ('Dere har ikke sunget gamle sanger.')

4. Perunka kerkis [lukemasta Bibliaa].
 NP[sg. nom.] V[*keritä*, 3. sg.] VP[3. inf. elat. + N[sg. part.]]
 S V ADV[V + O]

‘Beronka var ferdig med å lese i Bibelen.’

Jamfør: Perunka luki Bibliaa. (‘Beronka leste i Bibelen.’)

Aspektsetninger følger dette mønsteret:

Aspektsetning:

S[NP[nom.]] + V[aspektverb, subjektkongruens] + ADV[VP[3.inf. iness./elat./ill. (+ UTFYLLING)]]

Også de to verbkonstruksjonene *tulla tehtyksi* (‘få gjort’) og *saada ~ saaha tehtyksi* (‘få gjort’) har aspektuell funksjon. I begge konstruksjonene står verbfrasen i passiv entall translativ av perfektum partisipp. På subjekts plass i *tulla tehtyksi*-konstruksjonen står et adverbial i adessiv som forteller hvem det er som utfører handlinga (5, 6). Også generisk bruk av *tulla tehtyksi*-konstruksjonen er vanlig (7, 8). I *saada ~ saaha tehtyksi*-konstruksjonen er det et vanlig nominativsubjekt, og det gjelder subjektkongruens i setninga (9, 10):

Aspektsetning:

Jamfør direkte setning:

5. Mulla [ei ole tullu] [käytyksi Helsingissä].
‘Jeg har ikke fått dratt til Helsingfors.’	Mie [en ole käyny] Helsingissä.
‘Jeg har ikke vært i Helsingfors.’
6. Liisala tuli [työt tehtyksi].
‘Lisa fikk gjort arbeidet.’	Liisa teki työt.
‘Lisa gjorde arbeidet.’
7. Paljon tullee [praatatuksi ruijaa].
‘Det blir lett til at man snakker mye norsk.’	Paljon praatathan ruijaa.
‘Man snakker mye norsk.’
8. [Ei tullu] koskhaan [kysytyksi sitä assiita].
‘Jeg/Vi fikk aldri spurt om den saka.’	[Sitä assiita] [ei koskhaan kysyty].
‘Jeg/Vi spurte aldri om den saka.’
9. Mie sain [kalat paistetuksi].
‘Jeg fikk stekt fiskene.’	Mie paistoin kalat.
‘Jeg stekte fiskene.’
10. Liisa sai [vantthuut kudotuksi].
‘Lisa fikk strikka vottene.’	Liisa kutos vantthuut.
‘Lisa strikka vottene.’

Konstruksjonen *tulla tehtyksi* har sitt motstykke i konstruksjonen *jääädä ~ jäähä tekemättä* (‘forbli ugjort’), hvor 3. infinitivsfrasen står i abessiv (11, 12):

11. Ruoka jäi syömättä.
‘Maten forblei uspis.’
12. Minulta jäi [se assii] havaittematta.
‘Den saka gikk meg hus forbi.’

4.5 Verbalutfyllingene og forma på dem

Som vi har sett i dette kapitlet, så tar verbalet utfyllinger, det vil si element som er obligatoriske for at setninga skal bli grammatisk og semantisk korrekt. Vi kan si at verbalet krever visse typer utfyllinger.

De vanligste utfyllingene i tillegg til subjekt er predikativ, objekt og adverbial. Hvor mange og hvilke utfyllinger det er i ei setning, er avhengig av hvilket verb verbalet består av. I mange av setningstypene vi har diskutert ovafor, er det to utfyllinger. Men det fins også setninger med bare éi utfylling, som for eksempel *Aurinko paistaa* ('Sola skinner'), og setninger som krever tre utfyllinger, som for eksempel *Nilla antoi preivin kuninkhaale* ('Nils gav brevet til kongen'). Så fins det verb som ikke krever noen utfylling i det heile tatt, som for eksempel *Sattaa* ('Det regner').

Utfyllinga kan være en substantivfrase (NP), en adjektivfrase (AP), en adverbfrase (AdvP), en adposisjonsfrase (PP) eller en kvantorfrase (KvaP). Særlig indirekte setninger kan ha utfyllinger i form av en verbfrase (VP) eller ei leddsetning (SETN), som som regel er ei *ette*-setning eller ei spørresetning, stundom også ei *ko*-setning. Den andre utfyllinga i modifiserte setninger er alltid en verbfrase.

Vi skal her kort se på utfyllingene vi finner i de ulike setningstypene, og da særlig på hvilken form de nominale utfyllingene har.

4.5.1 Kongruens mellom subjekt og verbal, og subjektskasus

I setningsanalysene i dette kapitlet har vi sett at subjektet og verbalet oftest kongruerer med hverandre, det vil si at de står i samme tall og person. Manglende subjektskongruens har vi bare i setninger hvor subjektet står i partitiv. Det er tilfellet i EKSISTENSsetninger, for eksempel *Kentäli oli miehii ja vaimoi* ('På gårdsplassen var det menn og kvinner'), i EKSISTENSENDRINGsetninger, for eksempel *Taivhaale syttyi tähtii* ('Stjerner tentes / dukka opp på himmelen'), i EIERSKAPsetninger, for eksempel *Minula oon rahhaa* ('Jeg har penger'), i INTRANSITIVE EIERSKAPSENDRINGsetninger, for eksempel *Faarile tullee vierhaita* ('Far får gjester på besøk'), i kvantorsetninger, for eksempel *Meitä oli viisi* ('Vi var fem stykker') og i EKSISTENSPREDIKASJONsetninger, for eksempel *Kukkii oon*

monen färissii ('Blomster fins det i mange farger'). I alle andre setningstyper står subjektet i nominativ.

Når det ikke er kongruens mellom subjekt og verbal, står det finitte verbet alltid i tredje person entall.

Også en infinitivsfrase (VP) kan fungere som subjekt i ei setning, for eksempel frasen *lähteet tunturhiin* ('dra til fjells') i setninga *Simmasta oon soma lähteet tunturhiin* ('Simon syns det er artig å dra til fjells'). En annen type subjekt er leddsetninger, for eksempel i setninga *Pekasta oli paha, ette Liisa rakasti Mattii* ('Peder syntes det var vondt at Lisa elska Mats'). Når subjektet er en verbfrase eller ei leddsetning, står verbalet alltid i tredje person entall.

4.5.2 Forma på predikativet

Korrelatet til predikativet i direkte setninger er som regel subjektet, men i TRANSITIVE ENDRINGssetninger er det objektet som er korrelatet, og i RESULTATsetninger er det adverbialet i elativ.

I EGENSKAPssetninger, t.d. *Kaffi oli makkee* ('Kaffen var søt'), og i RESULTATsetninger, t.d. *Heikasta kasus kaunis mies* ('Henry vokste seg til en kjekk mann'), står predikativet vanligvis i nominativ. I TILHØRIGHETssetninger er predikativet i partitiv, for eksempel *Nilla oli torniolaista sukkuu* ('Nils var av tornedalslekt'), på samme måte som i EKSISTENSPREDIKASJONssetninger, for eksempel *Meitä oon monenlaissii* ('Vi er mange slags mennesker'). Når setningstypen er EIERSKAPSPREDIKASJON, står predikativet i genitiv, for eksempel *Tämä pytinki oon amtmanin* ('Dette er amtmannens bygning'). I ENDRINGssetninger står predikativet i translativ, for eksempel *Amtmani tuli hulluksi* ('Amtmannen blei gal') og *Matti maalas huoneen valkkeeksi* ('Mats malte huset kvitt'). Når predikativet forekommer i setningstypen PREDIKATIV SANS, så står det i ablativ, for eksempel *Kukka haissee hyvältä* ('Blomsten lukter godt').

Går vi over til de indirekte setningene, så står predikativet i NAVNGIVINGssetninger i translativ, for eksempel *Het käskethiin meitä kvääniksi* ('De kalte oss for kvener'). Det fins to typer MEININGssetninger som har predikativ, typen *Faari luuli Pekkaa hulluksi* ('Far trudde (at) Peder var gal'), hvor predikativet står i translativ, og typen *Faari piti Pekkaa hulluna* ('Far så på Peder som gal'), hvor det står i essiv. I de andre indirekte setningstypene forekommer ikke predikativ.

Predikativet kongruerer i tall med korrelatet i predikasjonssetningstypene EGENSKAP, EKSISTENS og RESULTAT. I de øvrige setningstypene kongruerer det ikke med korrelatet.

4.5.3 Forma på objektet

Direkte følelsessetninger og handlingssetninger tar begge objekt, det vil si at de har et transitivt verb som verbal. Objektet i følelsessetninger står som regel gjennomgående i partitiv, for eksempel *Mie rakastan sinnuu* ('Jeg elsker deg'), *Minnuu itkettää* ('Jeg blir på gråten'). Et unntak er likevel verbet *tykätä* ('like'), som tar objekt i elativ, for eksempel *Mie tykkään sinusta* ('Jeg liker deg'). Forma på objektet i handlingssetninger varierer. Det kan stå i entall genitiv, for eksempel *Pappi kirjoitti preivin* ('Presten skreiv et brev'), i flertall nominativ, for eksempel *Nilla antoi preivit kuninkhaale* ('Nils ga breva til kongen'), eller i flertall partitiv, for eksempel *Nilla ei kirjoittannu preivii* ('Nils skreiv ikke noen brev / breva'), *Mie söin äpylii, mutten jaksanu kaikkee* ('Jeg spiste på et eple, men orka ikke heile'). Vi kaller denne varierende kasusforma på objektet for OBJEKTSKASUS. Valget av objektskasus følger noen enkle regler:

- ◆ I entall kan objektet stå i genitiv, men ikke i flertall. I flertall kan objektet stå i nominativ, men ikke i entall.
- ◆ Når objektet kan stå i genitiv eller nominativ, kan det også stå i partitiv. Men når verbet krever et objekt i partitiv, så kan det aldri stå i genitiv eller nominativ.
- ◆ Objektet i ei nektende setning står alltid i partitiv, bortsett fra når verbet er *tykätä*, som alltid tar objekt i elativ.
- ◆ Objektet står også i partitiv når verbalhandlinga i setninga ikke er avslutta eller pågår, eller når objektet er en del av en delelig eller målbar mengde (det vil si at objektet er et flertallsord eller et stofford).

Indirekte setninger tar alltid objekt som utfylling. Oftest er objektet her en verbfrase (VP), for eksempel *Pekka muisti lukkeet preivin* ('Peder huska å lese brevet'), eller ei leddsetning (SETN), for eksempel *Muori sanoi, ette hän tullee huomena* ('Mor sa at hun skulle komme i morgen'). Men dersom objektet er en nomenfrase, så følger det de samme reglene for objektskasus som er framstilt ovafor.

I de tilfeller der en verbfrase i indirekte eller modifiserte setninger har et objekt, så har det samme form som det ville ha hatt i ei tilsvarende direkte eller umodifisert setning.

4.5.4 Forma på adverbialet

Som adverbial analyserer vi i denne grammatikken bare slike nomenfraser som står i lokalkasus, eller adverb- eller adposisjonsfraser som har en tilsvarende funksjon. Den typiske funksjonen til adverbial er da også lokativ eller possessiv. I den possessive setningstypen EIERSKAP står adverbialet alltid i adessiv, for eksempel *Kainulaisila oli sauna* ('Kvenene hadde badstue'), men det står i ablativ eller allativ i både intransitive og transitive EIERSKAPSENDRINGssetninger, for eksempel *Multa kuoli poika* ('Jeg mista en sønn'), *Liisale syntyi tytär* ('Lisa fikk ei datter'), *Mie sain skenkin ämmiltä* ('Jeg fikk en gave av bestemor'), *Ämmi lähätti skenkin minule* ('Bestemor sendte en gave til meg'). Med andre ord bruker vi ytre lokalkasus (I-kasus) når det er snakk om at noen eier eller rår over noe, eller at det skjer et skifte i eierskap til eller kontroll over noe.

I STEDssetninger, for eksempel *Amtmani asui Jovensuussa* ('Amtmannen bodde i Elvebakken), og i EKSISTENSssetninger, for eksempel *Ariniemessä assuu amtmani* ('Det bor en amtmann på Amtmannsnes'), står adverbialet nesten alltid i påstedskasus, det vil si inessiv eller adessiv. I BEVEGELSEssetninger, for eksempel *Nilla lähti Kööpenhaminhaan* ('Nils dro til København'), *Matti tuli Ruottista* ('Mats kom fra Sverige'), *Ämmi kävi kaupungissa* ('Bestemor dro en tur til byen'), i EKISTENSENDRINGssetninger, for eksempel *Kohtaan iti ihmissii* ('Det dukka opp folk ved gammen'), *Puista tippui vettä* ('Det dryppa vatn fra trærne'), og i FLYTTINGssetninger, for eksempel *Liisa vei Tromsshaan voita* ('Lisa tok med seg smør til Tromsø'), *Matti toi kaupungista tavaraa* ('Mats hadde med seg varer fra byen'), er adverbialet vanligvis en nomenfrase i tilsteds- eller frastedskasus, eller en tilsvarende adposisjons- eller adverbfrase.

Når vi skal velge mellom indre og ytre lokalkasus, så er regelen den at stedsnavn i allmennhet bøyes i indre lokalkasus (1). Men de kan også stå i ytre lokalkasus (2). Ellers bruker vi indre lokalkasus når noe(n) er på innsida av noe (1), beveger seg eller blir flytta inn i eller til innsida av noe (3), eller ut av noe (4):

1. Mie asun *Tromssassa*, mutta Hansi assuu *Valasnuorassa*.
'Jeg bor i Tromsø, men Hans bor i Kvalsund.'
2. Jensi muutti *Annijoele*.
'Jens flytta til Vestre Jakobselv.'

3. Pekka tuli *taivhaaseen*.
'Peder kom til himmelen.'
4. Varas vei *talosta* mööpelit.
'Tjuven tok med seg møbla fra huset.'

Ytre lokalkasus bruker vi når noe(n) er på utsida eller overflata av noe (5), beveger seg eller blir flytta til utsida eller overflata av noe (6) eller fra utsida eller overflata av noe (7):

5. Flyyi lenttää taivhaala, mutta laiva seilaa *merellä*.
'Flyet flyr på himmelen, men båten seiler på havet.'
6. Kissa kaatoi maidon *laattiile*.
'Katten velta mjølka på golvet.'
7. Kissä hyppäs *tuolilta*.
'Katten hoppa fra stolen.'

Når noe er på overflata av noe som det er en del av og ikke (på noen lett måte) kan fjernes fra, så bruker vi likevel indre lokalkasus (8):

8. *Matin poskessa* oon haava.
'Mats har et sår på kinnet.'

Adverbialet i setningstypene STED, EKSISTENS, BEVEGELSE og FLYTTING kan også være en adposisjons- eller en adverbfrase. En del av disse uttrykker også ei bestemt retning, og da bruker de samme kasus som tilsvarende nomenfraser. Jamfør for eksempel *Mikkel meni talon taka* ('Mikkel gikk bak huset'; retninga er den samme som med tilstedskasus) med *Mikkel meni talhoon* ('Mikkel gikk inn i huset'; med illativ, altså en tilstedskasus).

I tilstandssetninger av typen STATUS består adverbialutfyllinga alltid av et adverb som uttrykker hva slags tilstand subjektet er eller blir i, for eksempel *Talo oon kaltossa* ('Huset står på skrå'), *Liisa tuli päihin* ('Lisa blei full').

Som adverbial har vi også analysert det elementet i RESULTATsetninger som står på subjekts plass, men er i elativ, for eksempel *Mikosta tuli varas* ('Det blei tjuv av Mikkel'). Ut ifra plasseringa kan dette leddet også analyseres som subjekt, men vi har avgrensa mulige subjektskasus til nominativ og partitiv.

I aspektsetninger står verbet i verbfrasen i 3. infinitiv inessiv, elativ eller illativ, og vi analyserer derfor heile verbfrasen som adverbial. I modifiserte setninger finner vi adverbial i adessiv som likner på eierleddet i EIERSKAPssetninger, som for eksempel i modalsetningene *Minula oon pakko mennä hyysikkhään* ('Jeg må gå på do') og *Sinula kannattaa lukkeet kainun kieltä* ('Det lønner seg for deg å lære deg kvensk'), og i aspektsetninga *Minula tuli työt tehtyksi* ('Jeg fikk gjort arbeidet).